

INHOUD

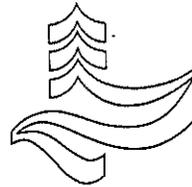
INLEIDING	(2)
DE TWEE STUDEEGEBIEDEN	(3)
DE BENADERING	(4)
LANDSCHAPSTYPERING	(10)
BEVESTIGING	(19)
HET GEFRAGMENTEERDE LANDSCHAP	(33)
CONCLUSIE	(46)

LANDSCHAPSWAARDERING
 RAPPORT TEN BEHOEVE VAN HET
 LANDSCHAPSBEELDKARTERINGSONDERZOEK
 VAN HET RIJKSINSTITUUT VOOR ONDERZOEK IN DE BOS- EN
 LANDSCHAPSBOUW 'DE DORSCHKAMP' TE WAGENINGEN
 NOVEMBER 1979.

NSN=109760

"DE DORSCHKAMP"
 Instituut voor Bosbouw en Groenbeheer
 Bosrandweg 20
 6704 PH WAGENINGEN

BIBLIOTHEEK DE HAFF
 Droevendaalsesteeg 3a
 Postbus 241
 6700 AE Wageningen

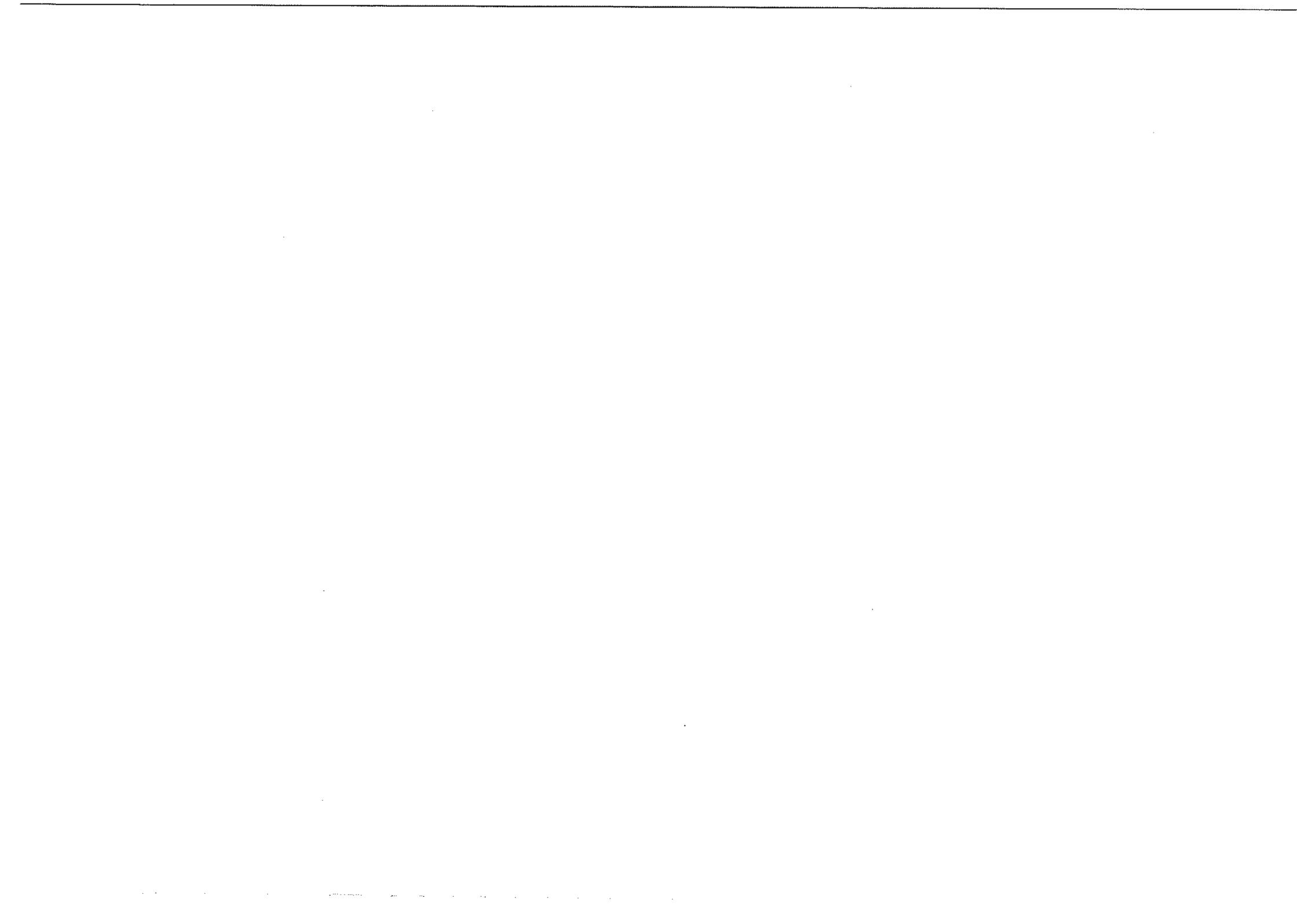

RAPPORT NR. 209.

IR HUBERT DE BOER M.L.A. LANDSCHAPSARCHITECT
 SCHAPENBURGERPAD 20 1071ZA AMSTERDAM 020 721972

32/597 (209) 2^e ex.

INLEIDING

De opdracht is een LANDSCHAPSWAARDERING op te stellen ten behoeve van een mogelijkere wijze te verrichten LANDSCHAPSOEELDKARTERING waarin op de een of andere wijze de BELEVINGS WAARDE van het landschap wordt vastgelegd.

Gevraagd was om de weergave van een PERSOONLIJKE INDRUK van de landschappen van twee aangewezen studiegebieden. Tevens werd gevraagd om foto's te maken van de studiegebieden ten behoeve van te verrichten enquete werk voor de beeld-kartering. De foto's moesten de landschappen op karakteristieke wijze weergeven; dit fotografisch gedeelte van de opdracht is niet in dit rapport opgenomen.

De opdracht bood ruimte voor onderzoek in de zin van algemene omschrijving aan de hand van een aantal indrukken van de gebieden en met behulp van bestaande kennis. Beperking hiervan heeft voor mij geresulteerd in gerichtheid op:

- ① Het VISUEEL-RUIMTELIJKE beeld van het landschap.
- ② DE SAMENHANG van dit beeld met het manifeste GEBRUIK.
- ③ De eventuele RELATIE van het beeld met NATUURLIJKE OMSTANDIGHEDEN.

De opdracht werd begeleid door drs. Freek Coeterier, psycholoog werkzaam bij 'DE DORNBKAMP'. Coeterier stelde:

'DENADREUK MOET HIER ZEER STERK LIGGEN OP EEN VRJIE, PERSOONLIJKE, SPONTANE EN "ARGELOSE" MANIER VAN KIJKEN.....' EN:
'DE KUNST BIJ DEZE OPDRACHT IS MEER OM JE LOS TE MAKEN VAN JE KENNIS EN OPLEIDING DAN OM DEZE ZO GOED MOGELIJK IN TE SCHAKELEN.'

Dat is ongeveer zo eenvoudig als van iemand die wel kan zwemmen en in het water wordt geworpen met het verzoek geen gebruik te maken van de aanwezige zwemvaardigheid, te verwachten dat hij dat inderdaad niet zal doen.

Ik ben dan ook niet erin geslaagd om als een volstrekt argelose door te onderzoeken gebieden te waken, maar ik moet meteen aantekenen dat het een beëindigende ervaring was om het beeld van het landschap op je te laten inwerken zonder die zadië boekenkast op je nek van waaruit de omgeving wordt waargenomen.
(doorzwaans)

Tevens werd in de opdracht gevraagd de landschappen en de landschaps-waardering te beschrijven:

'WAAR HUN EIGEN AARD EN VOORKOMEN - DAT MET HET OOG OP EEN LATER OPTE STELLEN BESCHRIJVINGS MODEL VOOR NEDERLANDSE LANDSCHAPPEN'

met dat in gedachten durf ik nauwelijks nog de deur uit. Hier komt iets om de hoek dat analogie heeft met de principiële onmogelijkheid die elke ontwerp-opgave met zich meedraagt. De werkelijkheid abstraheren tot model, daarop vervolgens met behulp van andere modellen van alles op los laten, het resultaat daarvan - al dan niet gerealiseerd - weer abstraheren tot model nou ja, Sisyphus in de lage landen bij de zee.

De hier door mij opgestelde beschrijving volgt uit een methode die mijns inziens leidt tot eenvoudig en tanvolijk vlot bereikbaar en goed bespreekbaar beeld van het landschap. De aanpak van de methode is eenvoudig en in het proces ontstaat spoedig ruimte voor gespecialiseerde inbreng vanuit verschillende vakgebieden, in dien de aard van het project daarom vraagt.

De basis van de methode is de beeldvorming die aanvinkt met een veronderstelde onbekendheid met het te onderzoeken terrein en die vervolgens wordt samengesteld uit informatie vanuit directe waarneming en aan de hand van verworven kennis. In de methode zitten dan ook aspecten van tijd, de aan-

vang met een 'blanco kaart'; waarbij door toevoeging van bekendheden, de waarnemingen, een meer omvattend beeld ontstaat. Dit beeld wordt enigszins vrijblijvend getoetst aan emotie.

Toevoeging van bekendheden kan aanleiding zijn tot zuiver gespecialiseerd beschouwen en omschrijven van het landschap.

Ik meen dat hierin een belangrijk dilemma van de landschapsbeschouwing ligt besloten. De mogelijkheid om steeds meer informatie te verkrijgen en de omstandigheden van de toenemende specialisatie van de informatie kan leiden tot gebrek aan samenhang, tot eenzijdigheid en tot gefragmenteerde ontwikkeling.

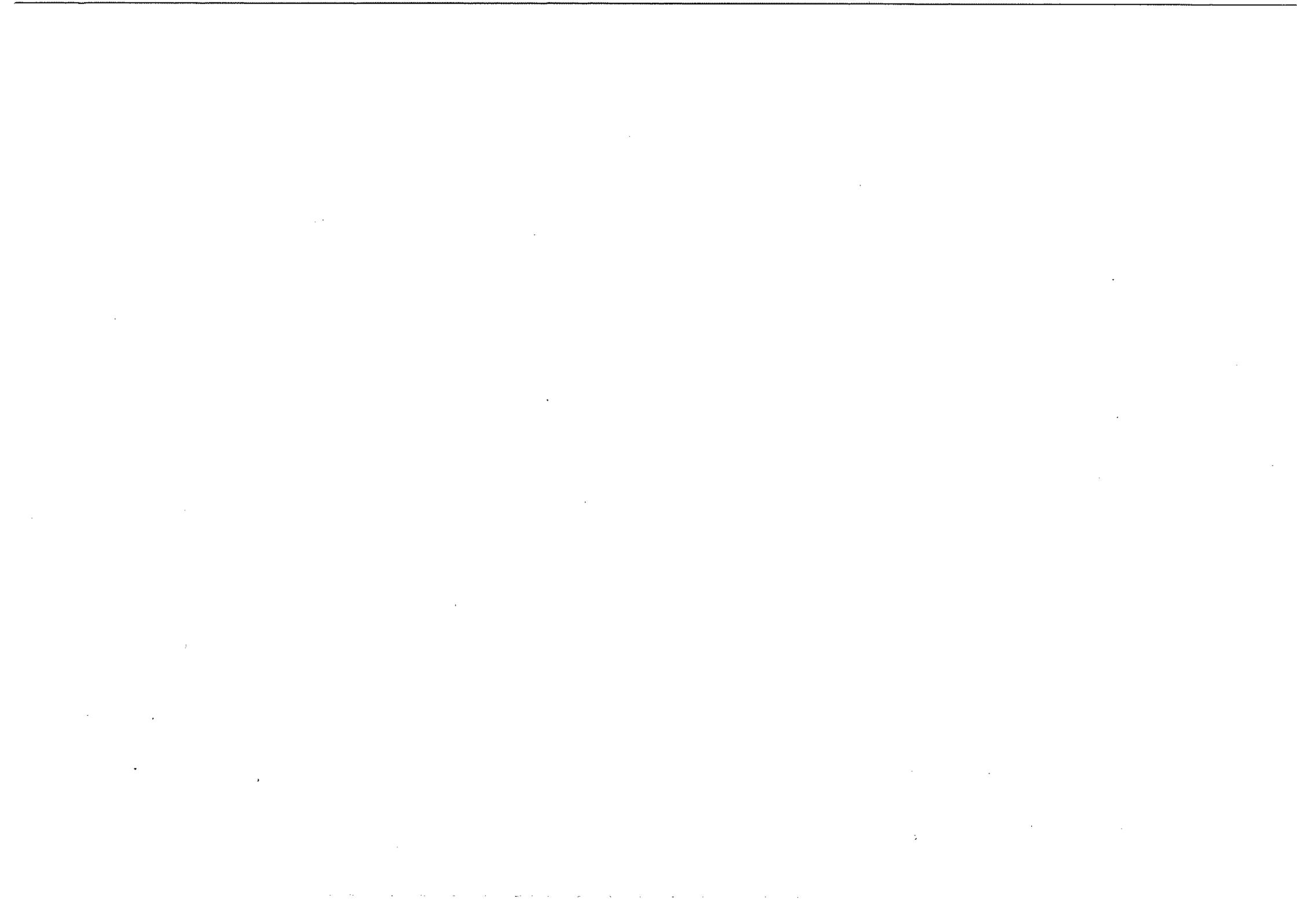
Een en ander is uiteraard niet los te zien van de maatschappelijke ontwikkelingen met de daaraan inherente processen die vaak aanleidingen zijn voor de totstandkoming van eenzijdigheid en voor de onderbreking van bestaande samenhangen.

Samenhang in het landschap beruist in eerste instantie op functionele verbanden. Landschap met een evidente werkzame functionele opbouw en een optimaal gebruik behoeft niet te worden onderzocht. In een dergelijk landschap is het waarneembare patroon een manifeste afspiegeling van een afgewogen occupatieproces. Maar in zo'n landschap gebeurt verder niets dan het komen en gaan van de seizoenen, het levensproces is een variatie op een vast thema.

Dankzij de ontwikkelingen gedurende de laatste 150 jaren op het gebied van handel, industrie, communicatie en arbeidsverdeling zijn in vrijwel alle occupatieprocessen over de gehele wereld externe factoren gaan meespelen waardoor soms - te vaak - desastreuze, maar in ieder geval altijd curieuze omstandigheden ontstonden.

Bij de gangbare landschaps beschrijving en -planning valt het op dat er slecht wordt ingespeeld op technologische en maatschappelijke veranderingen. Er zijn daardoor verschillen in processnelheid ontstaan die niet meer alleen zijn te verklaren aan de hand van een bepalend primaat van de natuurlijke omstandigheden waaraan het landschap oorspronkelijk zijn identiteit ontleent.

Mijn persoonlijke instelling ten opzichte van landschap wordt hiernee hopelijk van enige achtergrond voorzien. In de praktijk van dit rapport resulteert deze instelling in een visueel-ruimtelijke benadering en een onderzoek naar functionele opbouw.

DE TWEE STUDIEGEBIEDEN

De gebieden zijn beide gesitueerd op een duidelijke landschappelijke overgangszone. Het gebied HEILOO even ten Zuiden van ALKMAAR op de overgang van duin naar veen en zeeklei en het gebied GIETEN ten Oosten van ASSEN op de overgang van hogere dekzanden naar -ontgonnen- hoogveen.

De gebieden zijn ongeveer gelijk in grootte en vorm; globaal een rechthoek van 8 x 15 kilometer.

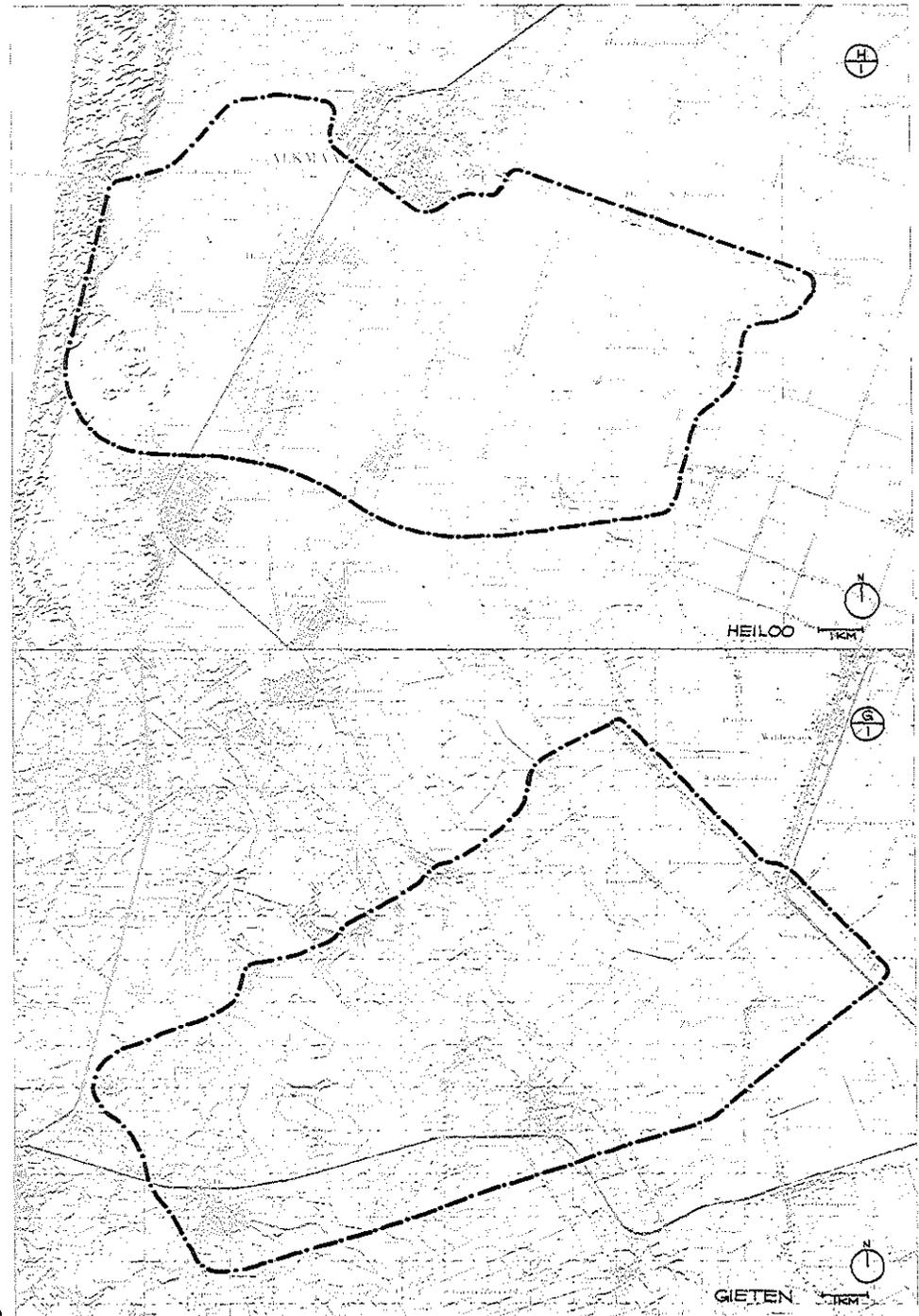
De richting van de lengtes van de rechthoeken verschilt als gevolg van de richting van de grenzen van de overgangen in het landschap. Het gebied HEILOO strokt zich uit in WNW-OZO richting; (H); het gebied GIETEN in WZW-ONO richting. (G)

NB:

In het rapport worden de landschappen van HEILOO en GIETEN niet in afzonderlijke paragrafen beschreven. Als een tekstgedeelte één van de studiegebieden tot onderwerp heeft, is dit merkbaar aan een teken: (G) voor GIETEN, (H) voor HEILOO, linksbovenaan waar de tekst aanvangt, ↓ en/of links ↓ - bovenaan de zetspiegel.

Kaarten HEILOO betreffende zijn met (H) gemerkt, die voor GIETEN (G), deze merken staan in de rechterbovenhoek. De kaarten hebben in de marktekens een eigen nummering die voor de twee gebieden gelijk oploopt (H) en (G) geven beide de bodemkundige toestand weer. Overigens zijn de kaarten, (10) evenals de tekst in het midden onderaan voorzien van een doorlopende rapport-pagina-nummering.

DE BENADERING

Hoe ziet de achterkant van de maan eruit? Tot voor enige jaren een vraag waar van alles over werd bedacht en waar -vooral op grond van het uiterlijk van de voorkant - uiteindelijk toch een min of meer kloppend beeld van bleek te bestaan.

Men kan analoge vragen stellen over het landschap. Afhankeijk van kennisniveau, bekendheid en gebruikelijke communicatievormen zal aan de hand van bijvoorbeeld de vraag: 'HOE ZIET ZUID-LIMBURG ER UIT?', een scala van antwoorden ontstaan. Elk antwoord is een weergave van een beeld dat iemand op dat moment van het Limburgse landschap heeft.

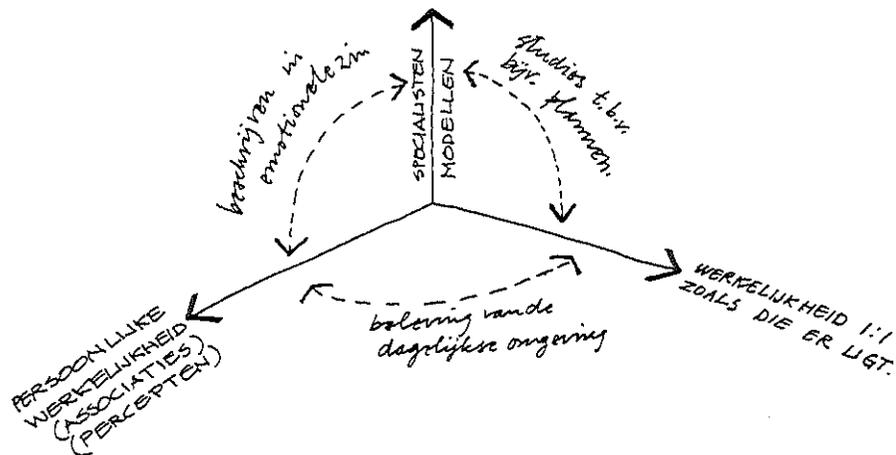
Het belang van deze wijze van benaderen acht ik gelegen in het feit dat, ongezien kennis en dergelijke, men een antwoord kan verwachten waarin de werkelijke betekenis die de betreffende beschouwer ergens aan hecht wordt weergegeven. (Gould - Mental Maps)

De meest bepalende factor hierbij is de associatieve opbouw van de beeldvorming van de beschouwer; dus de motieven en achtergronden van een percept (Katz, - Gestalt). Daarmee komen we dan weer terecht bij de feestneuzen die Zuid-Limburg als carnavalslokatie omschrijven en bij de zoelogen die deze regio als vleermuisenoverwinteroord aanduiden.

Met het oog op een algemeen bruikbare beeldkartering is de associatieve beeldvorming dus tegelijkertijd de meest bepalende en de meest storende factor.

Men kan ook de vraag stellen aan welke landschap iemand de voorkeur geeft. Dan is het hek helemaal van de dam. (i)geef de voorkeur aan het polderlandschap. Wil men een beeld van het ideaal-landschap in algemene zin vastleggen, dan komt men onherroepelijk terecht op iets met bos en water met een huisje eraan waar een stelletje herten naar staat te kijken. Zoekt men naar gedetailleerder kenmerken, dan wordt men overstromd met ideeën die voortvloeien uit de allerpartikuliere wensen die allemaal kleine verschillen op enige hoofdthema's zijn.

Het dilemma van de beschouwing en beschrijving van het landschap is te omschrijven in een drie-dimensionaal model; ook te zien als matrix:

Als je nu in dit model nog eens de factor tijd inbrengt, dan wordt het model een stukje kneedgom dat voor/door iedereen een andere vorm heeft. Het gemiddelde van al die vormen zal wel een soort afgeplatte bolsector zijn. Maar dat is voor dit onderzoek niet interessant: het is hoogstens het bewijs dat een kartering leidt tot de kaart van STARKING geïllustreerd met nostalgische prentjes en dat een meeromvattende beschrijving onherroepelijk leidt tot evenveel karteringen als er beschouwers zijn.

Ik gebruik een methode die de drie-dimensionale matrix als model heeft en waarvan ik mijn persoonlijke tijdschalen plaats. Zo merk ik dat er voor mij een associatief beeld van de werkelijkheid bestaat dat in eerste instantie wordt opgebouwd uit beelden naar aanleiding van informatie die op jeugdige leeftijd op mij af kwam dus via school, verhalen en schilderijen en eerste -vluchtige- indrukken tot mijn twaalfde jaar.

Het beeld van de twee studiegebieden wordt opgebouwd uit eenheden die voorstelbaar worden aan de hand van sprookjes, sagen en L.O. wandplaten (Eri-Strauss). Daar wordt al te spoedig een heroisch-historiserend beeld aan toegevoegd. Aardrijkskunde en geschiedenis, zoals die vakken op mij overkwamen, vormen voortvloeiende beelden van allerlei gebeurtenissen.

Daardoor wordt het aanvankelijke nogal mystieke beeld verdrongen door beelden van FEITEN en de aanvang van de GEFRAGMENTEERDE BEELDVOORMING is gemaakt.

Pas later ontstaat weer een samenhangend beeld als gevolg van gerichte studie (Bijhouwer, Hawkes, Eiseley, Hoskins, Sauer, McHarg), maar dat is volledig in de specialistische poort van de matrix. Nog later ontdek je een meeromvattende samenhang uit de geschiedschrijving (Alberts, Motley, Baxter, Gutkind, Mumford)

Slechts zelden tref je beschrijvingen aan die alle facetten van een proces bevatten. Voor het landschap als planmatig aspect kon ik er geen. Een schitterend voorbeeld van niet-plangerichte samenhangende beschrijving is David McLullough's boek over het Panama-kanaal.

DE BLADEN $\frac{H}{2}$ EN $\frac{G}{2}$ PAG $\textcircled{6}$ EN $\textcircled{7}$
 $\frac{H}{3}$ EN $\frac{G}{3}$ PAG $\textcircled{8}$ EN $\textcircled{9}$

Op $\frac{H_2 G}{1}$ is weergegeven het moment dat er een eerste notie ontstaat over deze landschappen.
 $\frac{H_2 G}{2}$ laten de eerste gefragmenteerde toevoegingen zien. Dit alles is zoals ik mi herinner het ik als ongeveer 10-jarige tegen deze landschappen aankweek.

Hoewel alle aangeduide aspecten geografisch zo nauwkeurig als de ondergrond toestaat zijn weergegeven, was van deze nauwkeurigheid bij de eigenlijke beeldvorming uiteraard geen sprake. Er bestond toen wel een globaal beeld van de geografie van Nederland en de landstroken daarbinnen. Maar een exact verloop van landschappelijke grenslijnen was uiteraard niet bekend. Ik vind het onjuist om kaarten te produceren die van het percept uitgaan zonder gebruik te maken van overige kennis. Men kan deze soort kaarten (Gould, Lynch, Appleyard) op zijn best alleen gebruiken direct naast een zo nauwkeurig mogelijke topografische weergave op adequate schaal.

Hier zijn dus mijn eerste indrukken van Hondsrug en Veenkoloniën en van duinen en polderland zo duidelijk mogelijk bevestigd met behulp van topografisch kaartmateriaal.

Er bestaat een opvallend verschil tussen $\frac{H}{3}$ en $\frac{G}{3}$

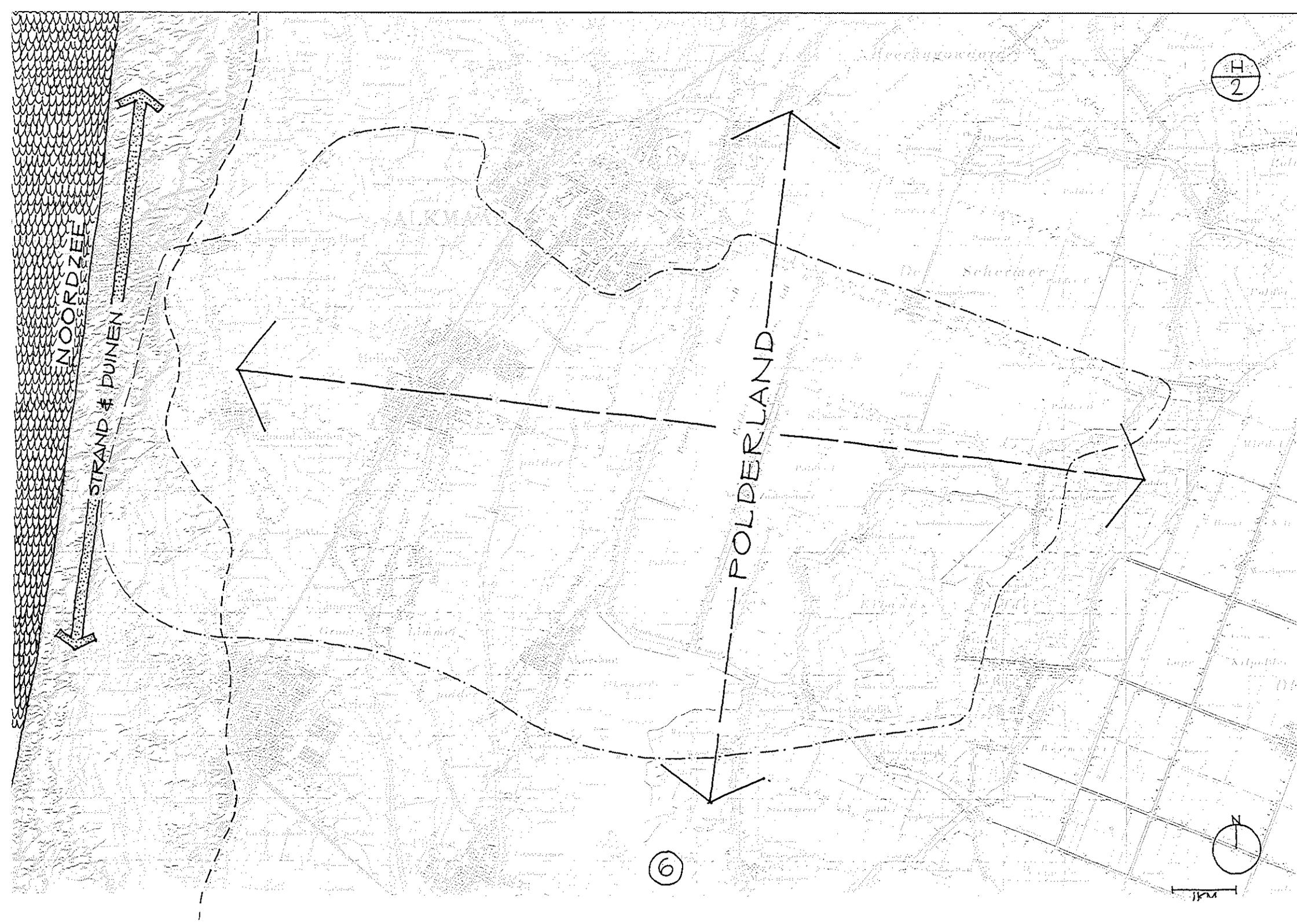
$\frac{H}{3}$ De informatie lijkt voornamelijk te bestaan uit opschijfelijk niets met elkaar uitstaande fragmenten. Duidelijk gevolg van de dichtere urbane sfeer en van de meer evenwichten omvattende historische weerlag. Er zijn verschillen ontstaan die ook elders hadden kunnen voorkomen als vorm als PATROON, maar die, dankzij de bijzondere omstandigheden, hier daadwerkelijk gestalte kregen. De aangeduide fragmenten stammen duidelijk uit de geografische en chronologische byzettingen van aardrijkskunde- en geschiedenisles.

$\frac{G}{3}$ Een oud patroon lijkt zich hier veel sterker te handhaven. Dat hier toch ingrijpende veranderingen hebben plaatsgevonden, met een belangrijke, directe invloed op het landschap, beseft je pas veel later tijdens meer gerichte bestudering.

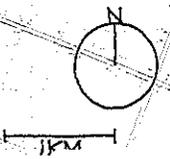
Ik vermoed dat het nu daadwerkelijke beeld van het landschap in Drenthe voor veel mensen beantwoordt aan de verwachting die men er over heeft. Voor velen zal dit tevens grotendeels beantwoorden aan de vraag ontrent het ideaal-landschap, en komt de verwachting ongeveer overeen met dit beeld door de broelouheid van grote delen van de landstreek.

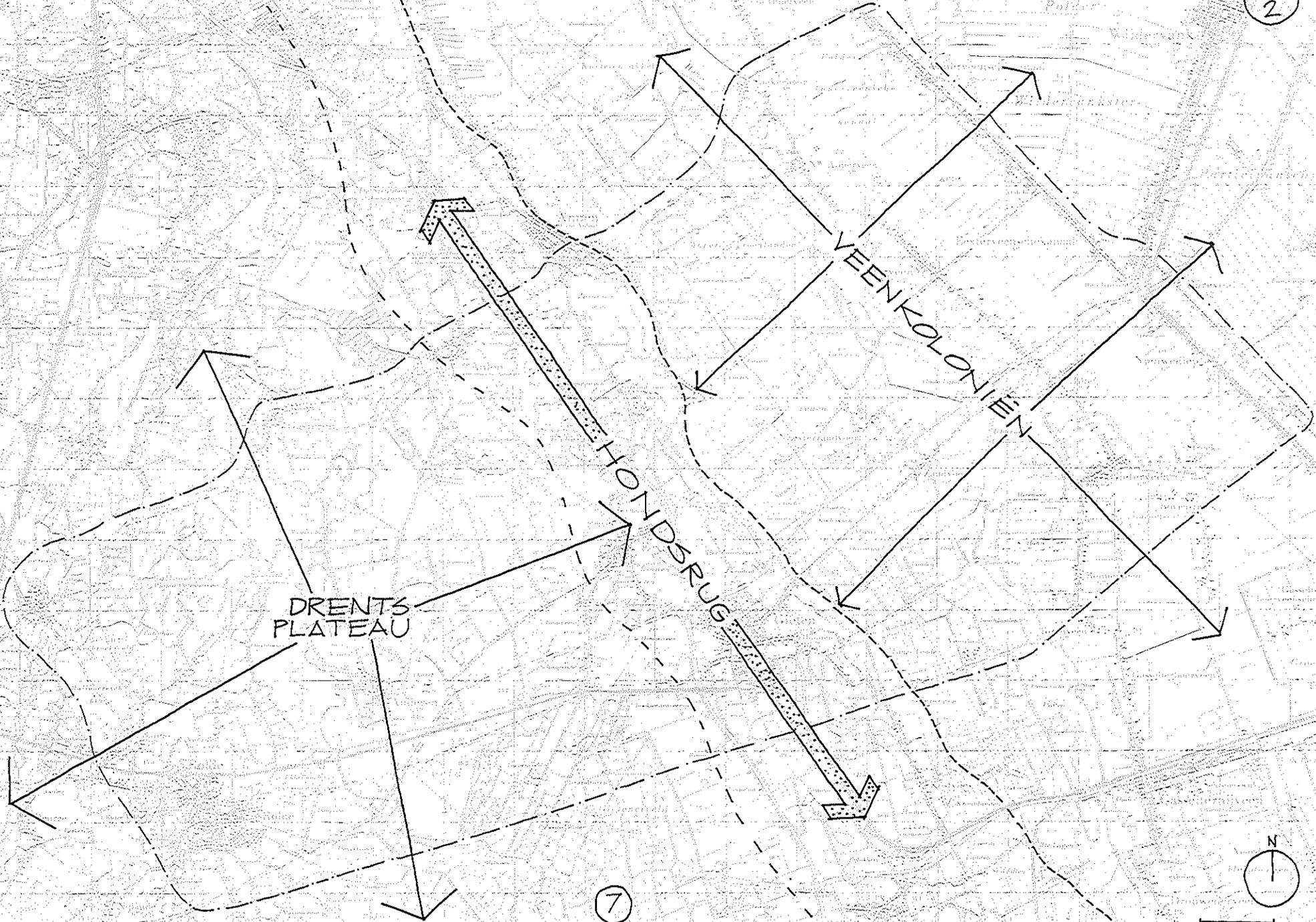
De fragmenten bos, heide, akkers, dorpen, boken en hunebedden zijn echt aanwezig en het feit dat deze zaken in landschappelijk-procesmatige zin niet meer als samenhangend zijn te beschouwen behoeft niet als storend te worden ervaren.

Voortdurende toevoeging van meer kennis en informatie over landschap leidt tenslotte tot een LANDSCHAPSTYPERING $\frac{H \text{ en } G}{4}$, pagina $\textcircled{10}$

6

DRENTS
PLATEAU

HONDRUG

VEENKOLONIEN

GEEST
GRONDEN

ALKMAAR

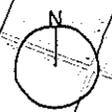

NEORDHOLLANDSCH KANAAL

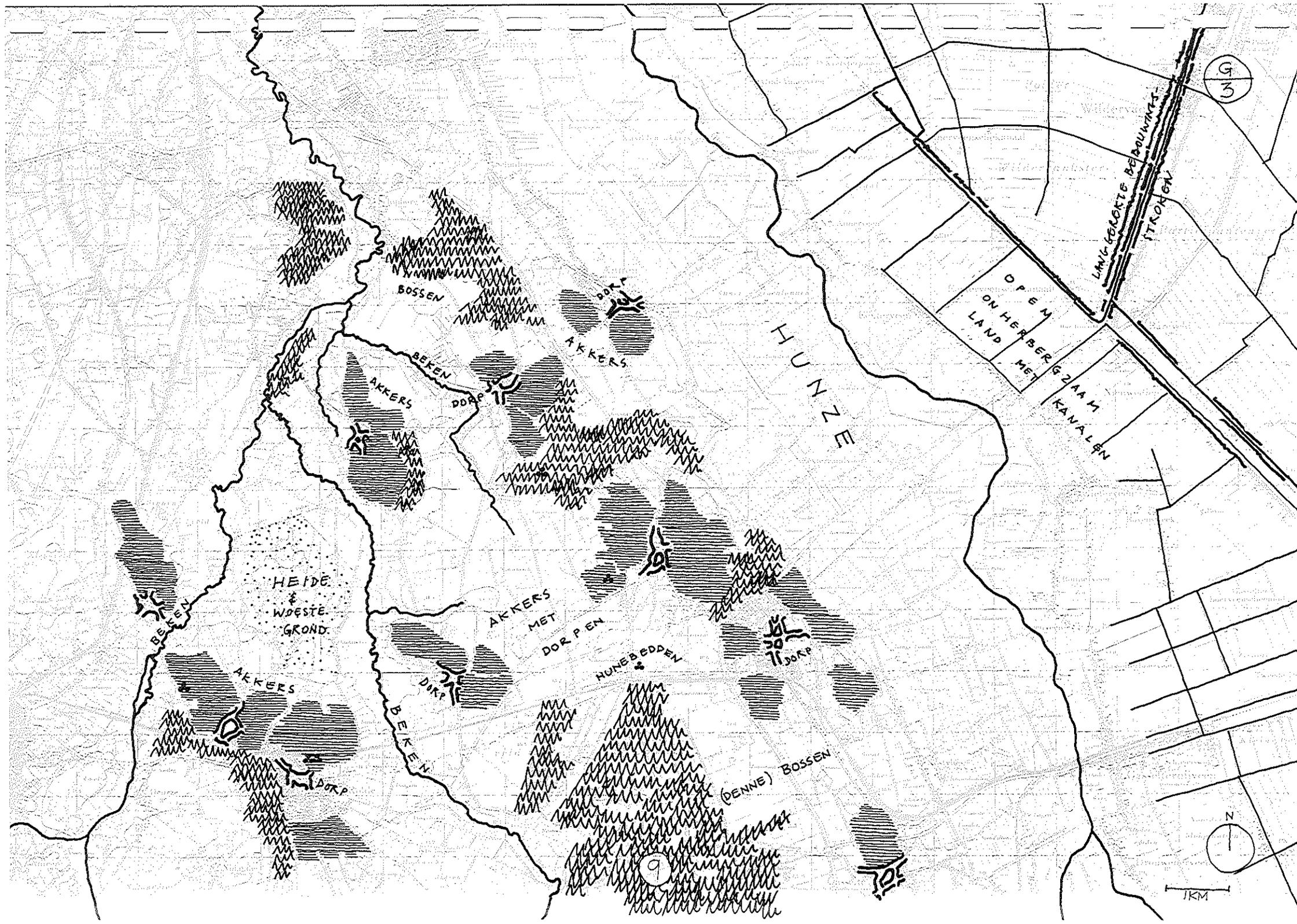
SCHERMER

ALKMAARDE
MEER

BEEEMSTER

1 KM

5

HUNZE

LANG GEGORTE BEBOUWING
STROGEN

OPEN
LAND MET
HERBERGZAAM
KANAAL

HEIDE
&
WOESTE
GROND

AKKERS
MET
DORPEN

HUNZEBEDDEN

(PENNE) BOSSEN

BOSSEN

AKKERS

AKKERS

AKKERS

BEKEN

BEKEN

BEKEN

DORP

DORP

DORP

DORP

DORP

DORP

DORP

1KM

N

LANDSCHAPSTYPERING.

Het in ④ en ⑤ weergegeven landschapsbeeld is niet onwaarschijnlijk vertegenwoordigend voor de gemiddelde voorstelling die van deze landschappen bestaat. Verdere specialisatie leidt tenslotte tot de in ④, pag. 11 en ⑤, pag. 15 weergegeven LANDSCHAPSTYPERING.

Deze typering is de zoveelste, gering afwijkende, variant op de gangbare landschapsondrijvingen zoals die voortkomen in (vooral streek-) plannen. Deze (soort) landschapstypering is op te vatten als: ④ SIGNALEMENT van de omgeving op een zeker tijdstip; gezien vanuit een bepaalde hoeveelheid kennis en binnen een zekere schaal.

⑤ een manier om het landschap **BESPREEKBAAR** te maken in zijn onderdelen.

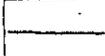
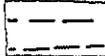
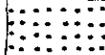
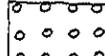
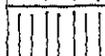
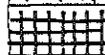
Als zodanig is dit nog steeds een gemakkelijke en begrijpelijke manier van ondervinden. Door de **ALGEMEENHEID** en door de **SCHAAL** van dit rapport is deze typering sterk gestoeld op **VISUELE BEELDEN** van het landschap. Vandaar de series schetsen (voor **HEILOO** pag 12, 13 en 14, voor **GIETEN** pag 16, 17 en 18) waarin kenmerkende beelden van de betreffende landschapstypen worden weergegeven.

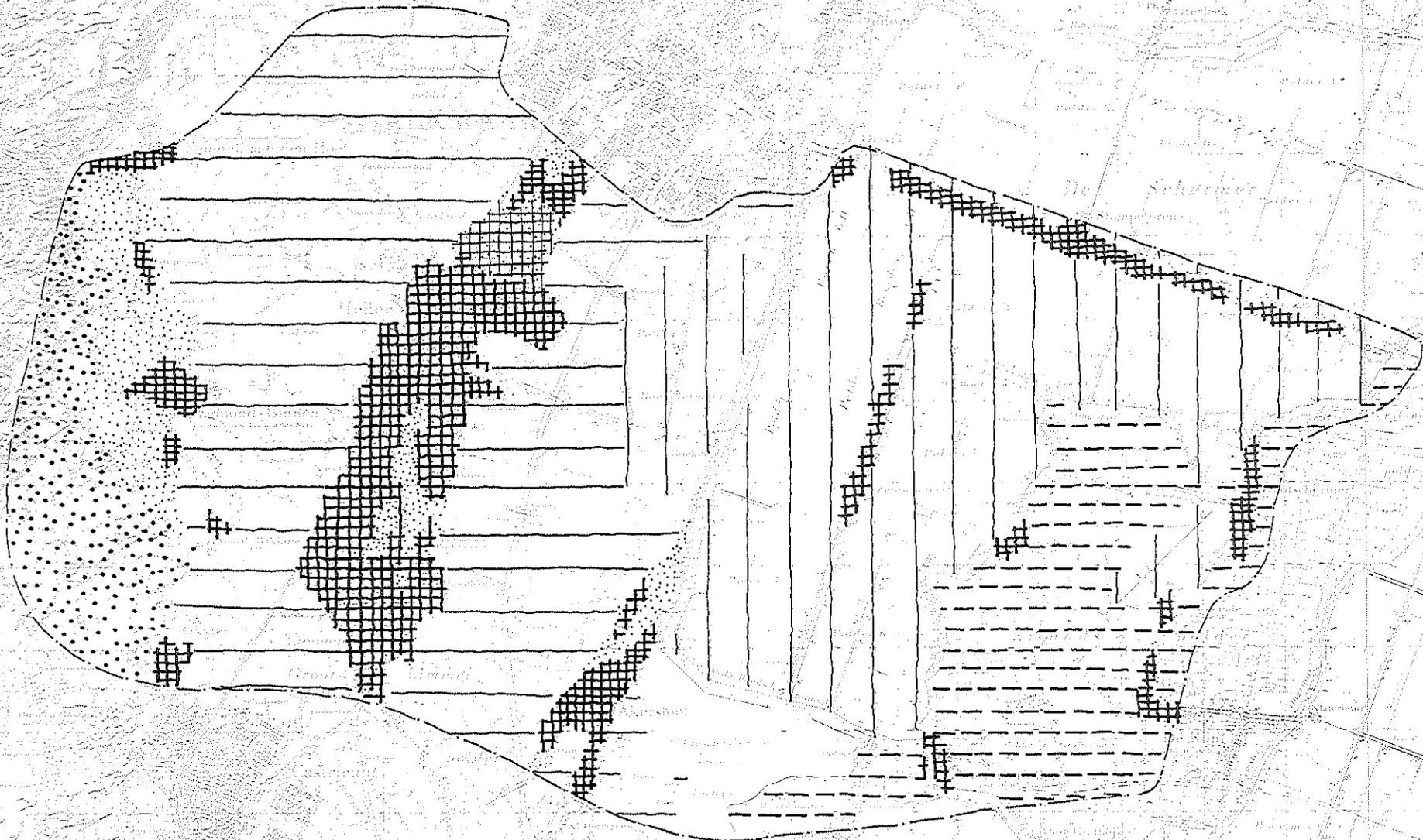
Bij planbeschrijvingen wordt veel gebruik gemaakt van de weergave van de ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap. Daarbij wordt door middel van kaartbeelden uit het verleden het landschap van nu geïnventariseerd. Deze laatste methode verschaft de onderzoekers weliswaar een diepgaand inzicht, voor de planvorming betekent zij echter een beletsel, ik kom hier in de conclusie op terug.

De **SIGNALERING** en **BESPREEKBAARHEID** stellen specialisten in staat om het landschap vanuit de betreffende discipline samenhangend te behandelen. Een kartering op basis van deze landschapstypering zou tamelijk eenvoudig zijn uit te voeren (in feite bestaat ze reeds), maar heeft weinig zin: de betrokken specialisten weten het zo ook wel, de gemiddelde leek schiet hier niet mee op en bij planvorming komen veel meer zaken aan de orde.

Ik vind deze typering en deze soort typering uiteindelijk dan ook niet beredigend voor de beschrijving van de omgeving. Het is in principe niet anders dan een inventarisatie zonder meer, met geen ander doel dan het verkrijgen van een overzichtelijke indeling.

Als gevolg van de schaal van het rapport is de weergave van de landschapstypen globaal te noemen. Onderscheid van typen is vaak afhankelijk van kleine delicate verschillen die hier uitdrukkelijk niet weergegeven zijn.

HEILOO ④ PAGINA ⑪	KENMERKENDE SCHETSEN PAG.+VAK.
 DUINEN.	⑫A
 GEESTGRONDEN & STRANDWALLEN.	⑫B, C, D. ⑫F; ⑬A, B, C, D.
 BEBOSSING OP STRANDWAL (LANDGOED).	⑫E.
 VOORMALIG GETIJDEN - LANDSCHAP (KWELDERLANDSCHAP).	⑬D, E, C; ⑫D.
 OUDE VAARFOLDERS & OUDERE KLEINE DROOGMAKERIJEN.	⑭A, B, C; ⑬F.
 DROOGMAKERIJEN	⑭D, E, F.
 BEBOUWING	⑫B, C, D, E, F; ⑬A, B, C, D; ⑭A, B, C, D, F.
GIETEN ⑤ PAGINA ⑮	
 OUDE BOUWLANDEN, AKKERS, ESSEN.	⑯B, D; ⑰D, F.
 RESTANTEN GERIEFHOUT	⑰D
 BEEKDALEN	⑯C, E, F.
 HUNZEDALEN HONDSRUG HELLING.	⑯A, B, C, D. ⑯A; ⑰E.
 HEIDE & WOESTE GROND	⑰A:
 ONTGINNINGEN	⑰B, C.
 BOSAANPLANT OP ONTGINNINGEN	⑰B.
 HOOGVEEN ONTGINNINGEN VEENKOLONIËN.	⑱E, F.
 BEBOUWING.	⑯D; ⑰F; ⑱A, B, C, D, F.

DUINEN MET SOMS TUINBOUW INLAAG/NAT.

(A)

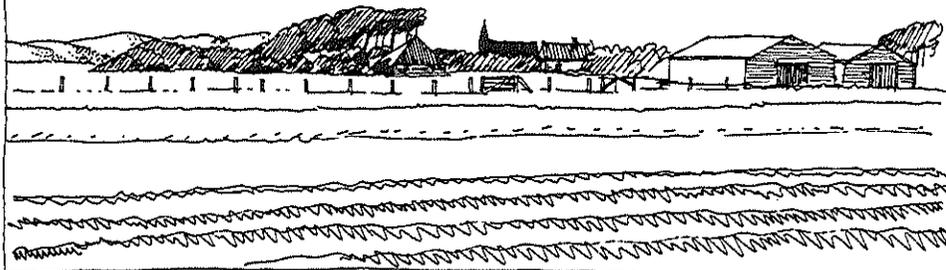
LINEAIR, GESPREIDE ONTWIKKELING VAN LANBOUW LANGS BINNENDUINRAND.

(B)

GEESTGRONDEN.

(C)

(H)

(D) VANUIT DUINEN → GEESTGRONDEN, DAARACHTER VOORMALIG GETIJDENLANDSCHAP.

(E) LANDGOED OP STRANDWAL.

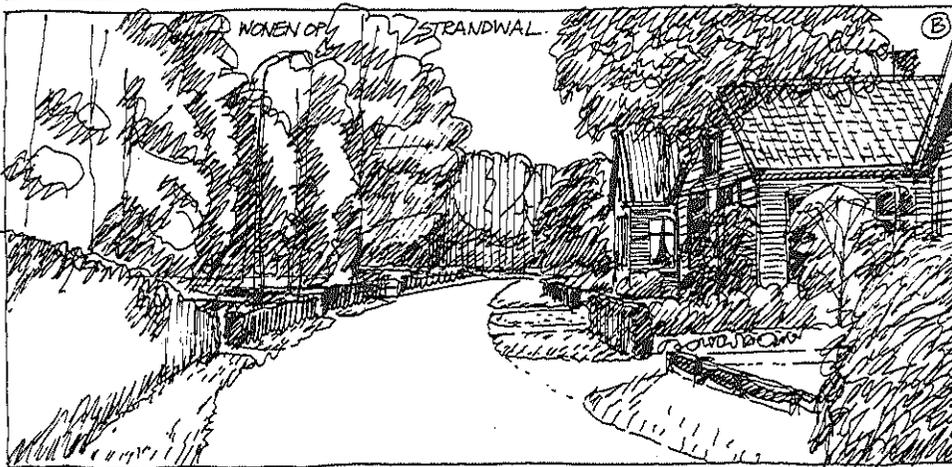
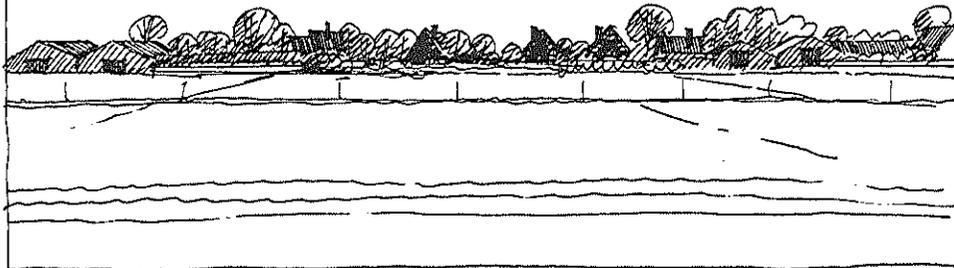

(F) TUINBOUW TUSSEN HAGEN OP STRANDWAL.

BOLLENVELDEN OP STRANDWAL

(A)

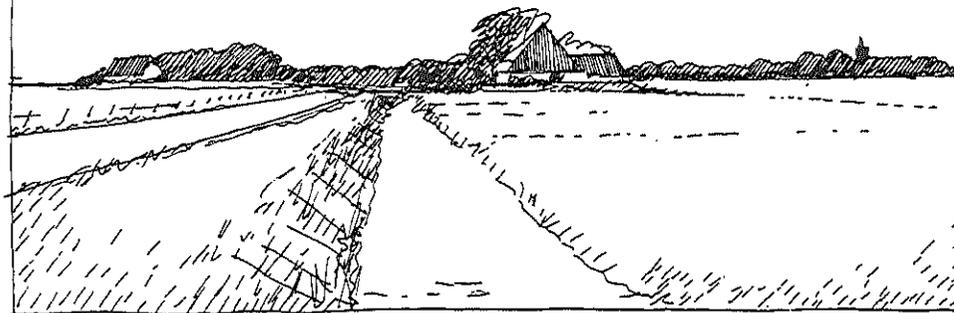

WONEN OP STRANDWAL

(B)

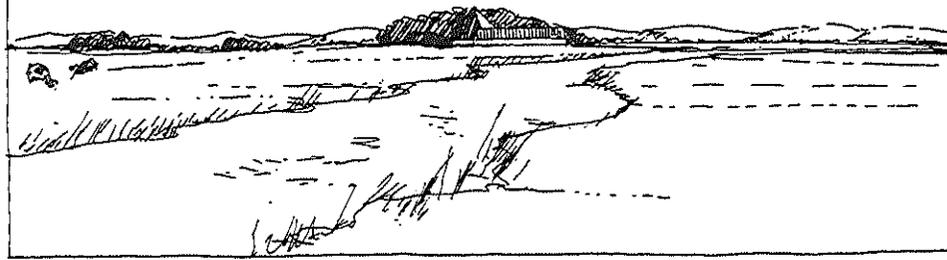
WEG OVER KWELDERRUG, STRANDWAL OP ACHTERGROND

(C)

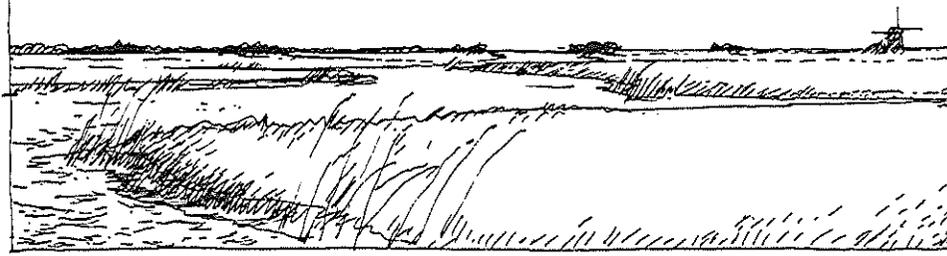

(H)

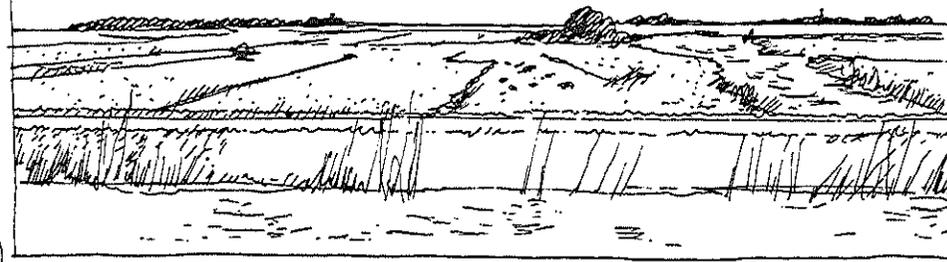
(D) VOORMALIG GETIJDENLANDSCHAP, BOERDERIJ-'PROPPEN', ACHTER DUINEN.

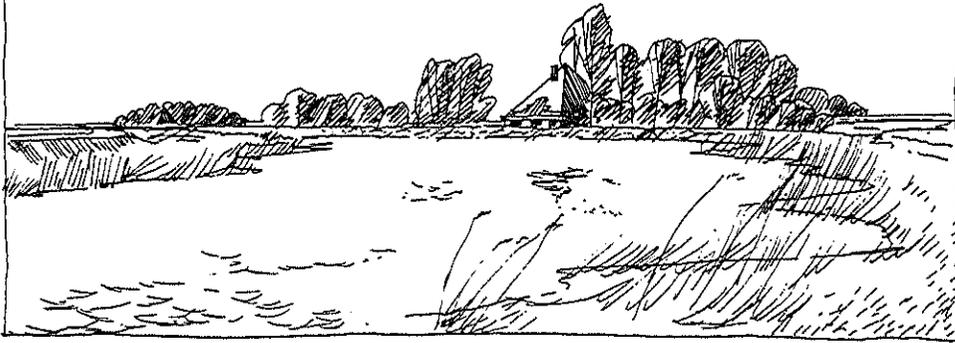
(E) VOORMALIG GETIJDENLANDSCHAP, LANDINWAARTS.

(F) VAARPOLDERS WEST -> OOST.

BOEZEM TUSSEN VAARFOLDERS

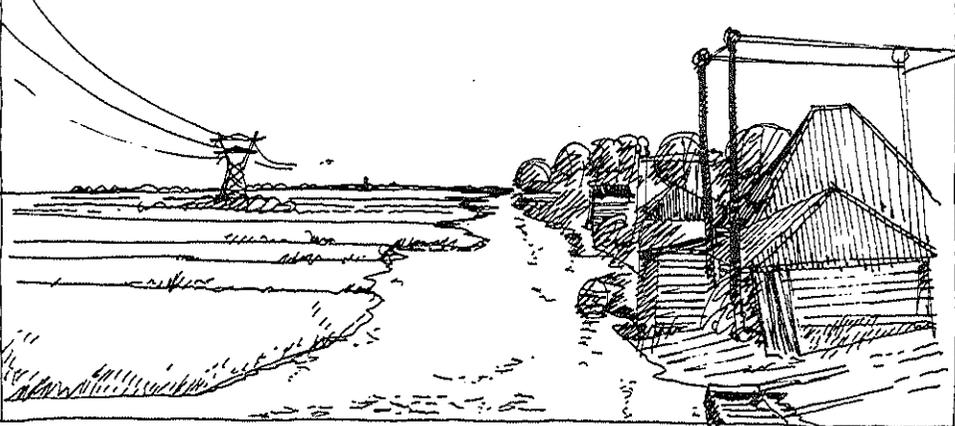
(A)

LANGGEREKTE DORPSVORM IN VAARFOLDERS

(B)

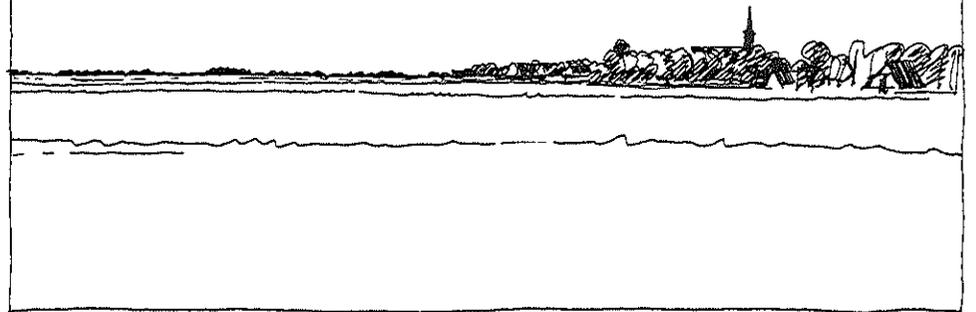
VAARFOLDERS BIJ GROOT SCHERMER, NOORD → ZUID.

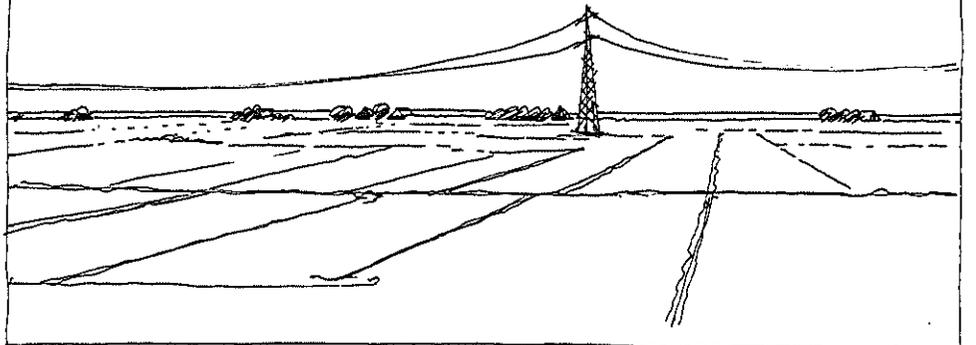
(C)

(H)

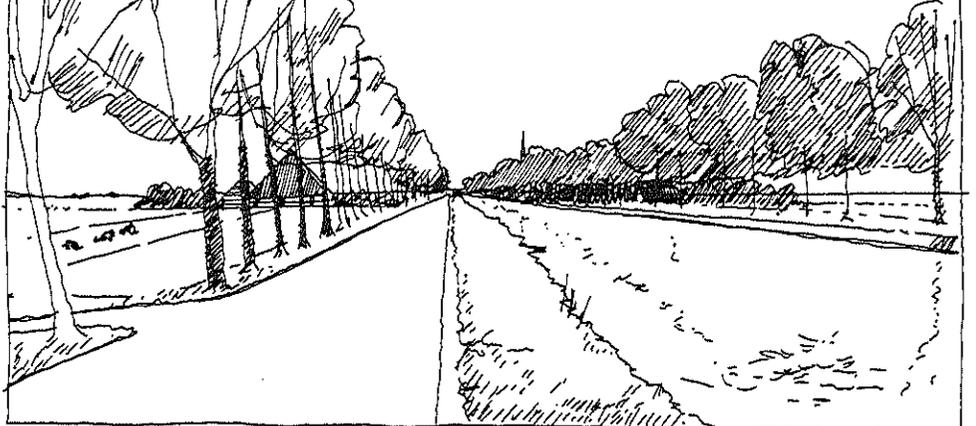
(D) SCHERMER VAN ZUID → NOORD.

(E) SCHEMER VAN OOST → WEST

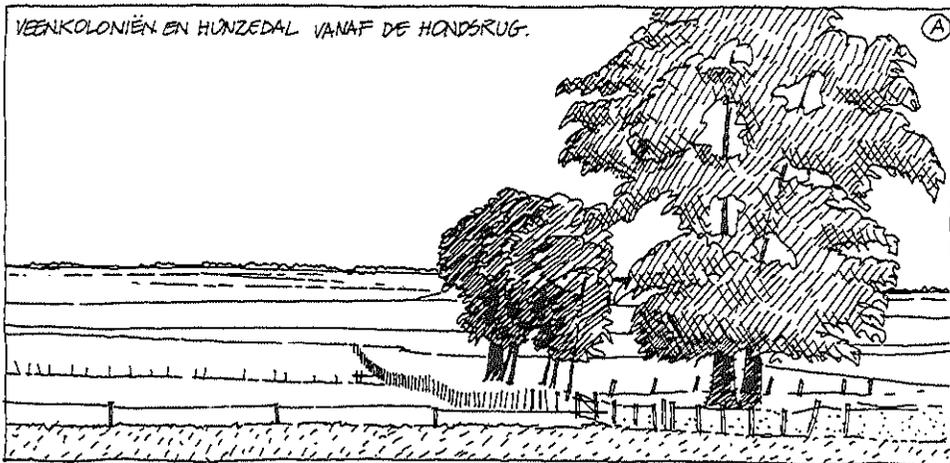

(F) SCHEMER WESTERTOCHT.

VEENKOLONIËN EN HUNZEDAL VANAF DE HONDSRUG.

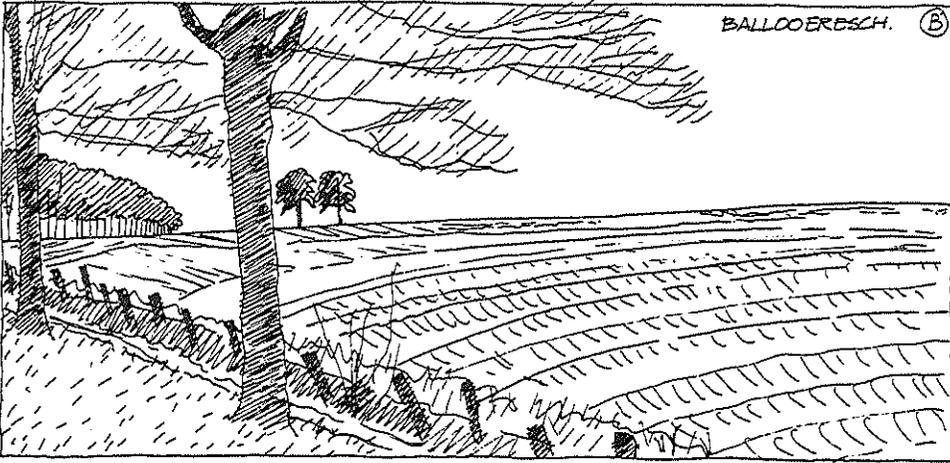

(A)

(D) ANLOO MET ESSEN

(G)

BALLOERESCH. (B)

BEEKDAL MET RESTANTEN VAN HOUTWALLEN.

BEEKDAL (C)

(F) BEEKDAL MET UITGEBREIDE HOUTWAL VANUIT ONTGINNINGEN.

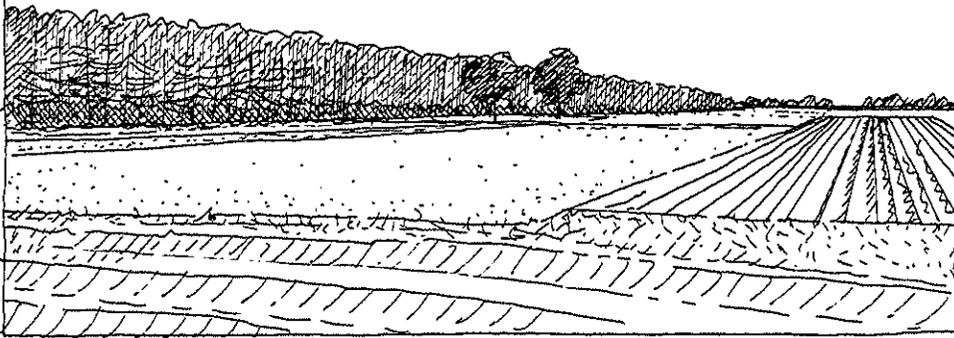
(16)

HEIDE, WOESTEGROND, DENIJN OESLAG, PIJPESTROOT HE.

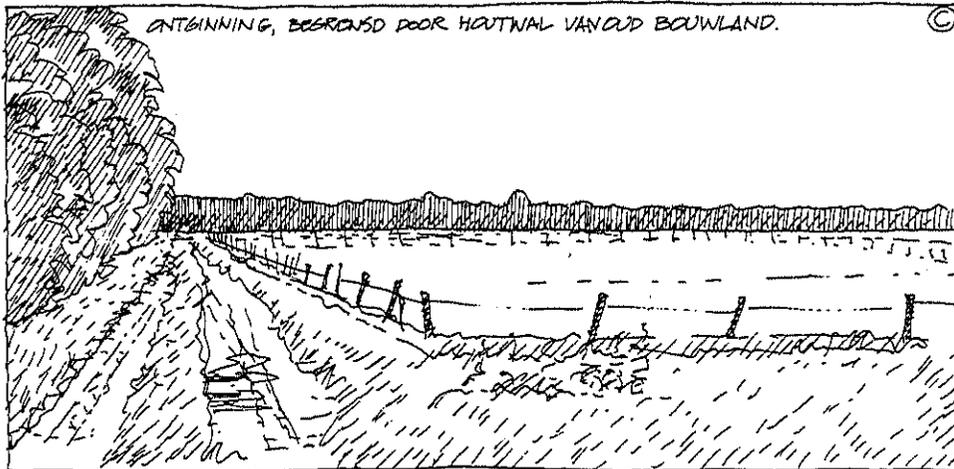
(A)

ONTGINNING & BOS AANPLANT

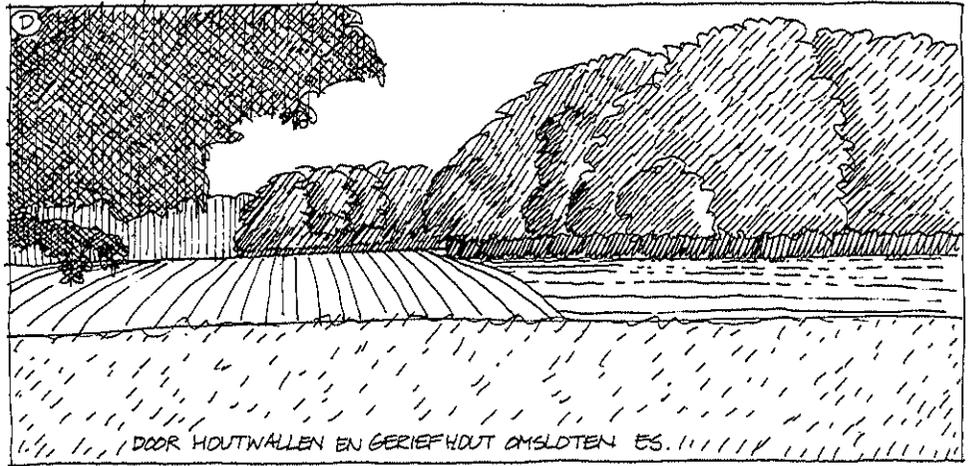
(B)

ONTGINNING, BEGRENSD DOOR HOUTWAL VAN OUD BOUWLAND.

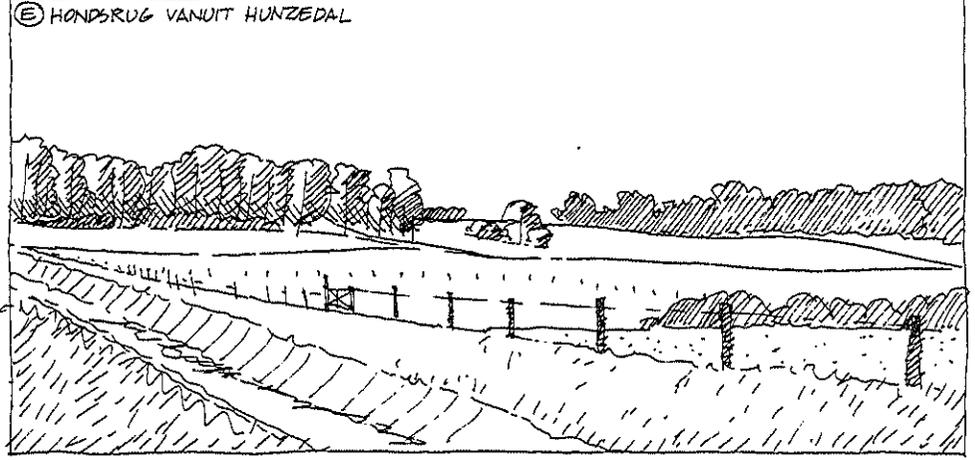

(C)

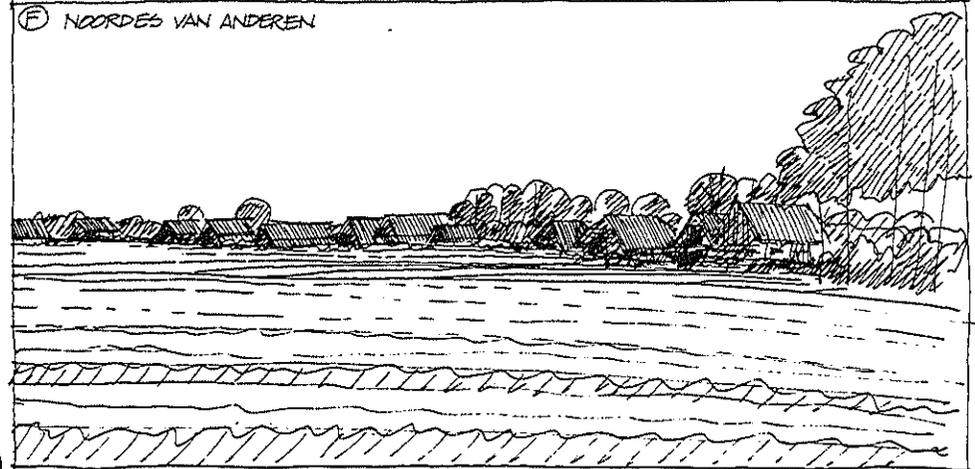
(G)

(D) DOOR HOUTWALLEN EN GERIEFHOUT OMSLOTEN ES.

(E) HONDRUG VANUIT HUNZEDAL

(F) NOORDES VAN ANDEREN

CONCENTRATIE VAN BEDOUWING + OPGAANDE BEPLANTING LANGS HUNZE

(A)

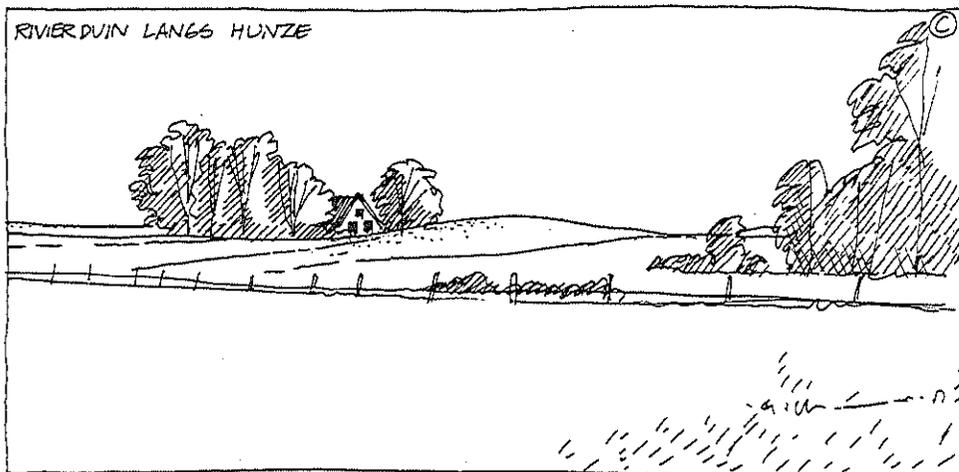
EXTERVEEN OP OVERGANG HUNZEDAL - VEENKOLONIËN

(B)

RIVERDUIN LANGS HUNZE

(C)

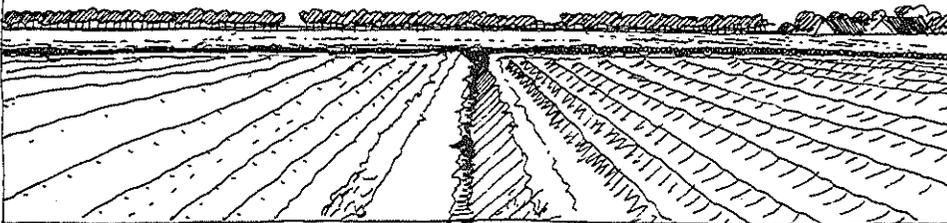

G

(D) HUNZE, GOKANALISEERD.

(E) VEENKOLONIËN

(F) VEENKOLONIËN

18

BEVESTIGING.

De hoedanigheden van de weergegeven landschapstypen worden bevestigd door de MEETBARE ASPECTEN van het landschap.

De hier vervolgens gekarteerde aspecten zijn achtereenvolgens:

BEBOUWING & HOOGTE (H) P. (20); (G) P. (23).

WEGENSTRUCTUUR (H) Pag. (21); (G) Pag. (29).

WATER (H) pag. (22); (G) pag. (30).

OPGAANDE BEPLANTING (H) pag. (23); (G) pag. (31).

LANDDOUWKUNDIG GEBRUIK (H) pag. (24); (G) pag. (32).

BODEM (H) pag. (25); (G) pag. (27), LEGENDA pag. (26).

Voor zover niet anders vermeld, zijn de kaarten samengesteld op basis van topografische kaarten 1:50.000 en 1:25.000 dd 1970 en 1971.

Het aantal aspecten is makkelijk uitgebreid voor te stellen, ook is het zeer wel mogelijk landschapstyperingen op te stellen op basis van andere aspecten. De hier genoemde aspecten vormen bij elkaar een traditionele benadering zoals nogal eens in de landschapsarchitectuur wordt gehanteerd, deze benadering heeft het voordeel van snelle herkenbaarheid en werkmethode en van objectiviteit.

Overigens is het met de typering en de bevestiging daarvan als met de kip en het ei. Zonder kennis van de verschillende aspecten is het niet mogelijk een landschapsindeling te maken; omgekeerd verschaft inzicht in het landschap als geheel de nodige samenhang bij de beschouwing van aparte aspecten.

De bevestiging en de typering kunnen nog worden aangevuld met meer of minder uitgebreide omschrijvingen van de landschappen aan de hand van manifeste hoedanigheden.

Ik laat deze omschrijvingen bewust achterwege en volsta wat dit aangaat met de verwijzing naar: Bijhouwer, Lambert, Keuning, Doring, Westhoff, Zonneveld, de Spectrum Atlas, Bodemkaart en Geologische kaart met bijbehorende beschrijvingen. Voor een algemeen gefotografeerd beeld verwijs ik naar het door mij samengestelde Archief in de Academie van Bouwkunst te Amsterdam.

In overdrachtelijke zin is bevestiging van betekenis bij landschapsonderzoek in het algemeen.

Bij elk landschapsproject, of het nu dit soort onderzoek betreft of meer plan-gericht werk, betrap ik mij erop dat ik steeds op zoek ben naar een KLOPPEND BEELD.

Hierbij weerspiegelt de vorm - of patroon - van ieder aspect de samenhang/reactie met de andere aspecten en geeft zodoende weer dat ieder aspect een onderdeel vormt van een groter geheel.

Door het opstellen van aspect-kaartbeelden vallen juist de uitzonderingen en veranderingen in de patronen op (vooral zichtbaar in wegepatroon).

Onderzoek van het landschap op deze manier is het waarnemen en vastleggen van de omgeving met behulp van FILTERS.

In de hier gepresenteerde vorm als typering beperkt een en ander zich tot de PATRONEN. Deze lenen zich nu eenmaal het beste voor de notering in kaartvorm.

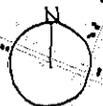
Typering + bevestiging vormen goede instrumenten voor diepgaander gespecialiseerde landschapsbeschrijving. De typering maakt de omgeving bereikbaar, zij is vervolgens in de onderdelen en hoedanigheden nader te onderzoeken en verfijnder te omschrijven.

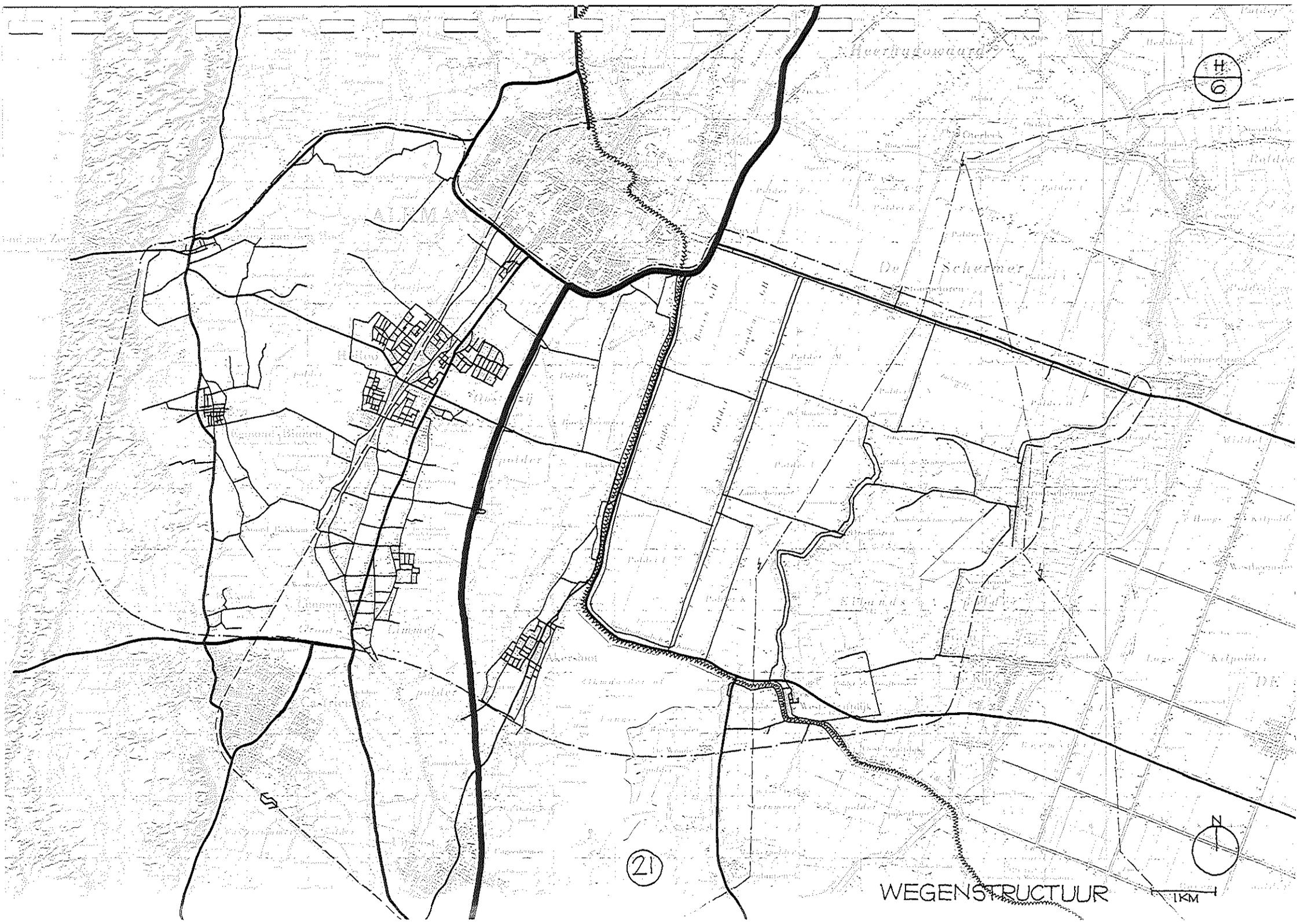
Hierdoor ontstaat een steeds ingewikkelder wordend beeld, of, anders gezegd: er ontstaan steeds meer beelden, van de omgeving. Was het landschap ooit nog eens SUBJECT in de schilderkunst, nu wordt het steeds meer OBJECT van onderzoek.

20

BEBOUWING & HOOGTE

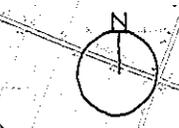
Heerhugowaard

De Schermer

21

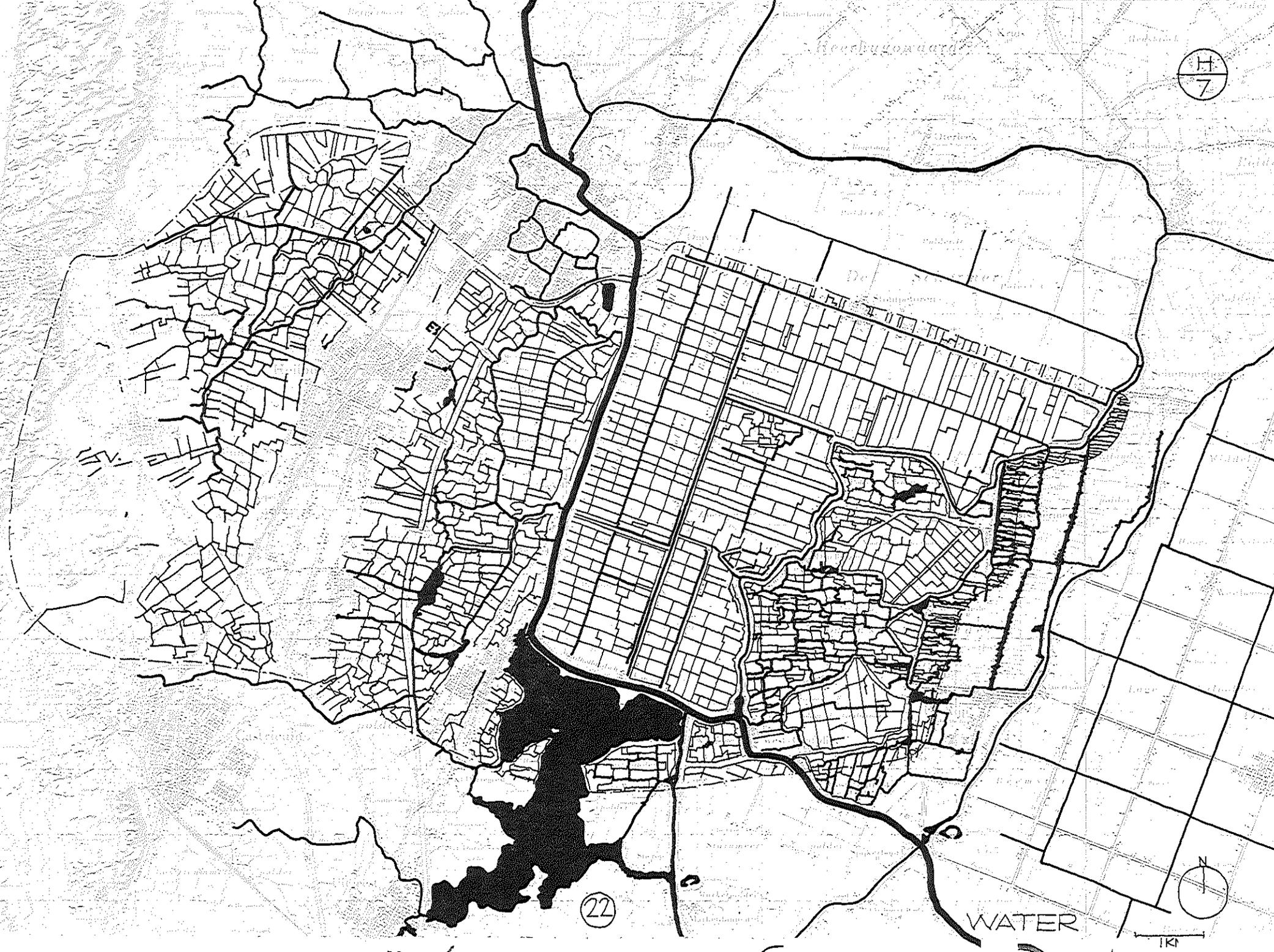
WEGENSTRUCTUUR

1KM

Neuburgward

H
7

22

WATER

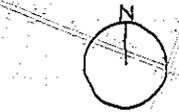
1:100

Hochzugward

23

OPGAANDE BEPLANTING

1 KM

H
9

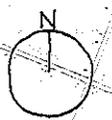

24

AKKERBOUW TUINBOUW

GRASLAND IS NIET ALS ZODANIG AANGEGEVEN, BESLAAT HET OVERIGE LANDBOUWAREEAL

LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK

1KM

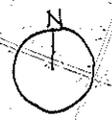
Neerbugowaard

25

LEGENDA: PAGINA 26
BRON: STIBOKA 1965

BODEM

1 KM

JONGE ZEEKLEIGRONDEN

- 19 ONDIEPKALKARM; HUMUSARM EN ONDIEP HUMEUS; AFLOPEND OF HOMOGEEN PROFIEL; KLEIGZAND EN STERK ZANDIGE KLEI.
 - 34 KALKARM, SOMS BENEDEN 50CM. KALKHOUDEND; HUMUSARM EN ONDIEP HUMEUS; AFLOPEND OF HOMOGEEN PROFIEL; KLEIGZAND EN STERK ZANDIGE KLEI.
 - 38 KALKARM, SOMS BENEDEN 50CM. KALKHOUDEND; HUMUSARM EN ONDIEP HUMEUS; VEEN TUSSEN 40-120CM BEGINNEND; ZWARE KLEI, VAAK ONGUNSTIGE EIGENSCHAPPEN.
 - 43 COMPLEX: KALKRIJK TOT KALKARM, ONDIEP HUMEUS TOT VENIG, WISSELENDE PROFIELBOUW, KLEIGZAND TOT ZWARE KLEI.
- ZUIDERZEEBODEM-GRONDEN.

- KALKHOUDEND EN KALKRIJK, ONDIEP HUMUSARM; HOMOGEEN TOT >50CM.
 - 47 ••••• GROF ZAND & MATIG KLEIGZAND.
- OUDE ZEEKLEIGRONDEN

53 54 55 56	}	KLEIARM TOT MATIG KLEIGZAND STERK KLEIGZAND EN STERK ZANDIGE KLEI MATIG ZANDIGE EN LICHTE KLEI ZWARE KLEI
		KALKRIJK & KALKHOUDEND ONDIEP HUMEUS AFLOPEND PROFIEL
- 62 KALKARM, SOMS > 50CM KALKHOUDEND; COMPLEX: ONDIEP & DIEP ZEER HUMEUS TOT VENIG, ORG. STOF V.D. BOVENGROND MET GUNSTIGE EIGENSCH. AFLOPEND OF HOMOGEEN, KLEI.

VEENGRONDEN

- 81 LAAGVEEN, NIET UITGEVEEND, OP VEENMOS OF ZEGGEVEEN; VENIGE EN HUMUSRIJKE KLEI EN ZANDIGE KLEI.
 - 86 LAAGVEEN, NIET UITGEVEEND, KLEI OP VEEN (VEEN BINNEN 40CM.) HUMEUZE TOT VENIGE KLEI OP HUMUSARME ZWARE KLEI.
 - 92 VEENONTGINNINGSGRONDEN, LAAGVEEN, DROOGMAKERLI, ORG. STOF BOVENGROND ONGUNSTIG; >40CM SLAP VEEN OP MINERALE ONDERGROND. VEEN SOMS VENIGE KLEI.
- ZANDGRONDEN.

- 100 ••••• KALKHOUDEND & KALKRIJK, HOOG; HUMUSARM, ARM ZAND; NIET LEMIG FIJN ZAND.
- 103 ••••• NIET LEMIG FIJN ZAND.
- 109 KALKHOUDEND & KALKRIJK, ASS: MIDDELHOOG & HOOG, STRANDWALGRONDEN, ARM ZAND; NIET LEMIG EN ZWAK LEMIG FIJN ZAND.
- 127 KALKRIJK TOT KALKARM, ASS: LAAG & MIDDELHOOG; DUINZANDGRONDEN, ARM ZAND, NIET LEMIG SOMS ZWAK LEMIG FIJN ZAND.
- 129 STRANDYLAKTE- EN LAAG STRANDWALGRONDEN: GLEYGR. SOMS OP VEEN. KLEIARM EN KLEIG FIJN ZAND, AL OF NIET VENIG.
- 137 KALKARM, HUMUSARM TOT STERK HUMEUS; COMPLEX: LAAG- & MIDDELHOOG, SOMS HOOG-LAAG: STERK WISS. ONDERGROND, MIDDELH. + HOOG: VAAK OP ZAND. ZAND TOT KLEI.

VEENGRONDEN

- 80 LAAGVEEN, NIET UITGEVEEND, OP VEENMOS-OF ZEGGEVEEN; KLEIARM, KLEIG & ZANDIG KLEIG VEEN.
- 95/94 HOOGVEEN, LAAG; ZWARTVEENONTGINNINGSGRONDEN: VEEN SOMS ZAND (94); OUDERE DALGRONDEN, OVERWEGEND VEEN (95).
- 98/97 HOOGVEEN, MIDDELHOOG- & HOOG; ZAND EN VEEN ZWARTVEENONTGINNINGSGRONDEN (97), OUDERE DALGRONDEN (98)

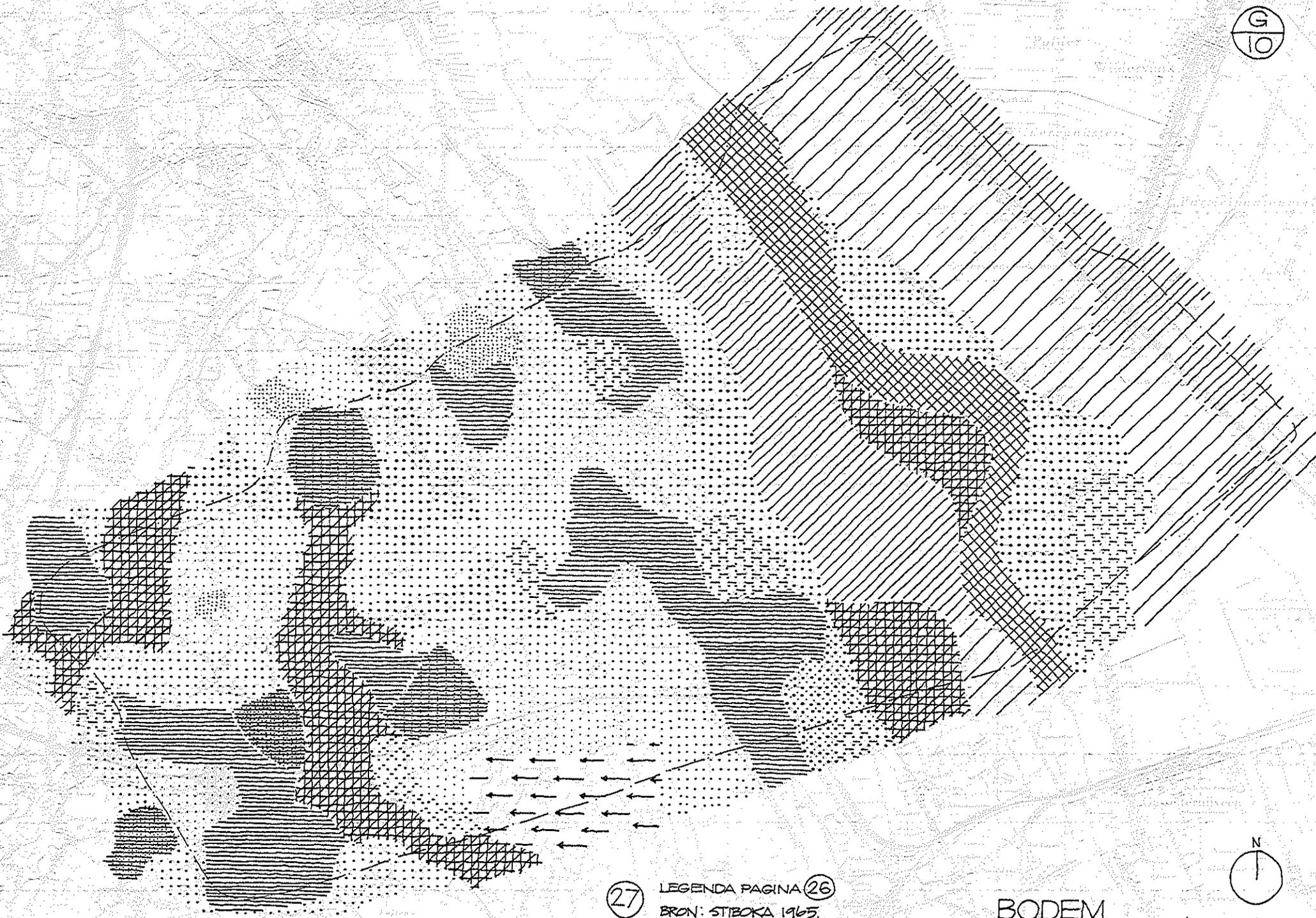
ZANDGRONDEN

101 103 109 110 111 116 114 118 119 124 133 137	}	HUMUSPODZOLEN, ZEER ARM ZAND, NIET-ZWAK-SOMS STERK LEMIG FIJN ZAND GLEYGRONDEN, KALSEM < 80CM., STERK LEMIG FIJN ZAND ZWAK LEMIG, SOMS NIET LEMIG FIJN ZAND STERK LEMIG FIJN ZAND PODZOLEN, KEULEEM < 80CM. STERK LEMIG FIJN ZAND MIDDELHOOG HOOG ZWAK LEMIG, SOMS NIET LEMIG FIJNZAND STERK LEMIG FIJN ZAND NIET LEMIG, SOMS ZWAK LEMIG, ZAND, HUMUSARM, KALKARM ARM EN ZEER ARM ZAND, HOOG. VENIGE BOEKDALGRONDEN, VENIGE GLEYGRONDEN EN VEENGRONDEN NIET LEMIG FIJN ZAND TOT ZANDIG LEEM, VEEN, LAAG. GLEYGRONDEN EN HOGE OUDE BOUWLANDEN; ARM ZAND, LAAG EN HOOG. KLEIGZAND TOT ZWARE KLEI
		KALKARM LAAG KALKARM MIDDELHOOG PODZOLEN, ZEER ARM ZAND ARM ZAND HOOG, KALKARM
- 155 VERSTOORD PROFIEL, OORSPRONKELIJK PROFIEL NIET BEKEND.

NB. De eenheden 95 en 98 komen slechts in kleine oppervlaktes voor in het studiegebied bij het Strevingskanaal en het Nieuwe Diep.

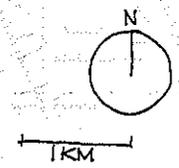
G,H

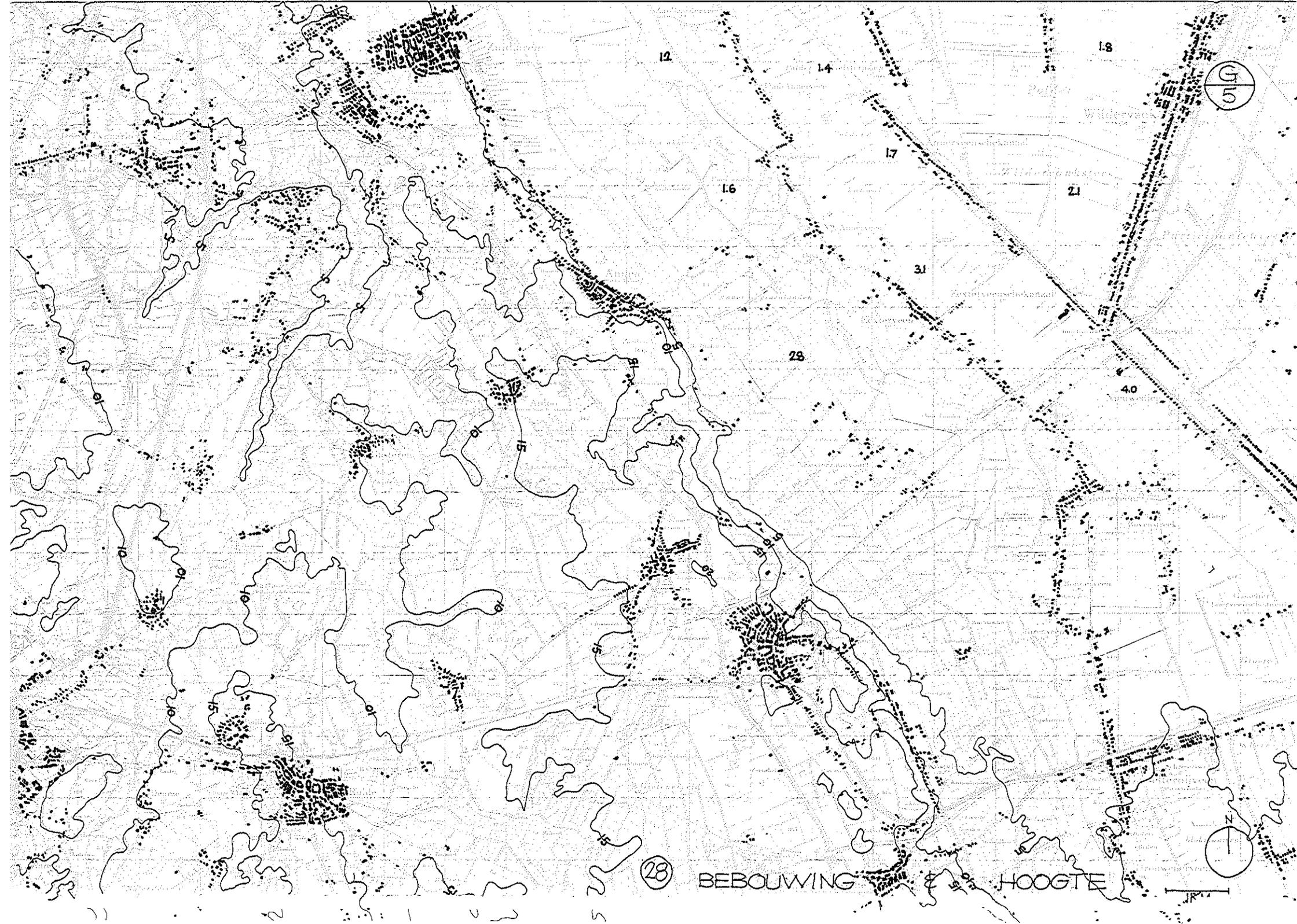
BRON: BODEMKAART VAN NEDERLAND 1:200.000 UITGAVE 1960. DE GETALLEN NAAST DE LEGENDA EENHEIDEN VERWIJZEN NAAR DE OFFICIELE LEGENDA

27 LEGENDA PAGINA 26
BRON: STIBOKA 1965.

BODEM

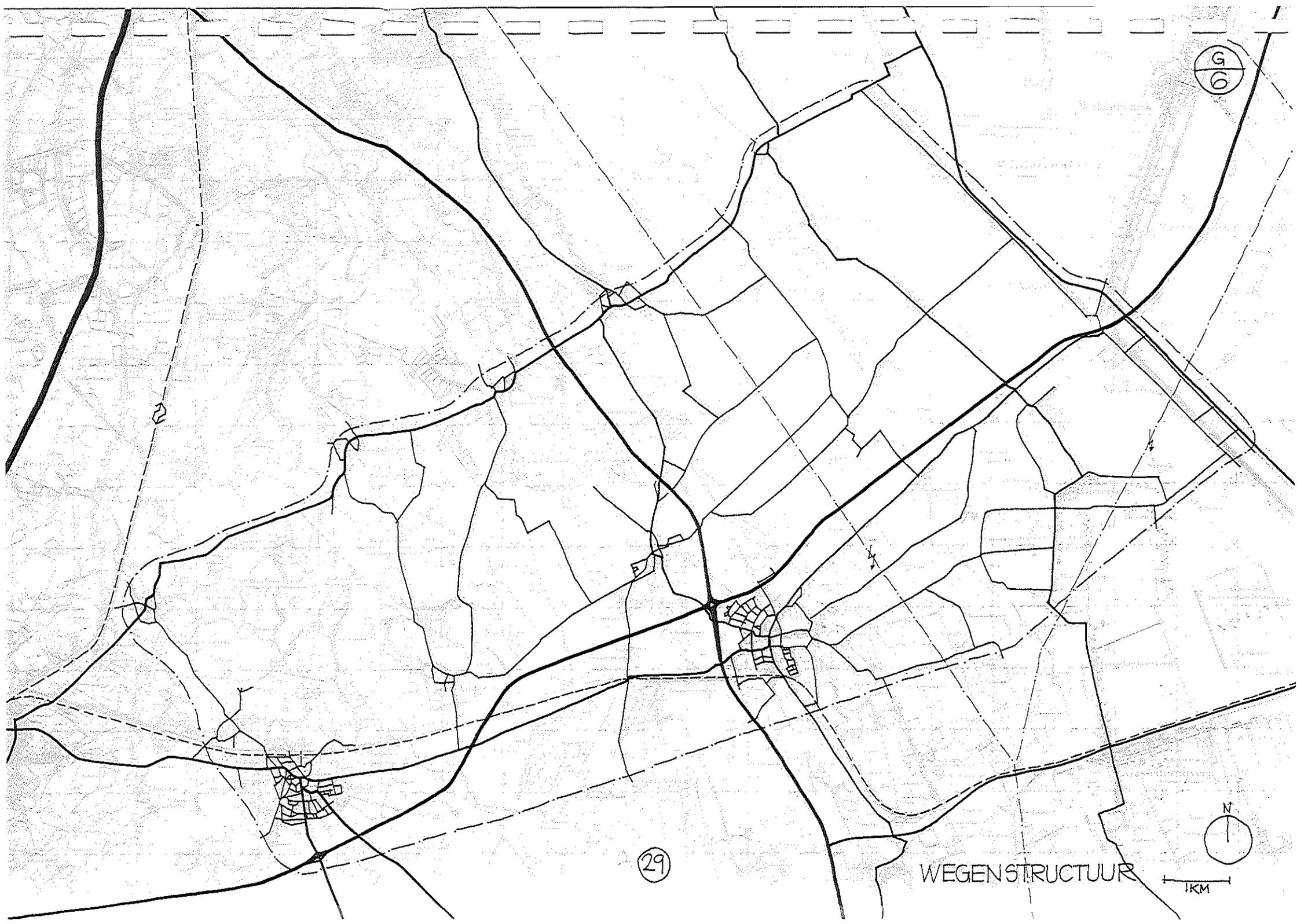

28

BEBOUWING

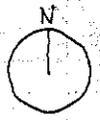
HOOGTE

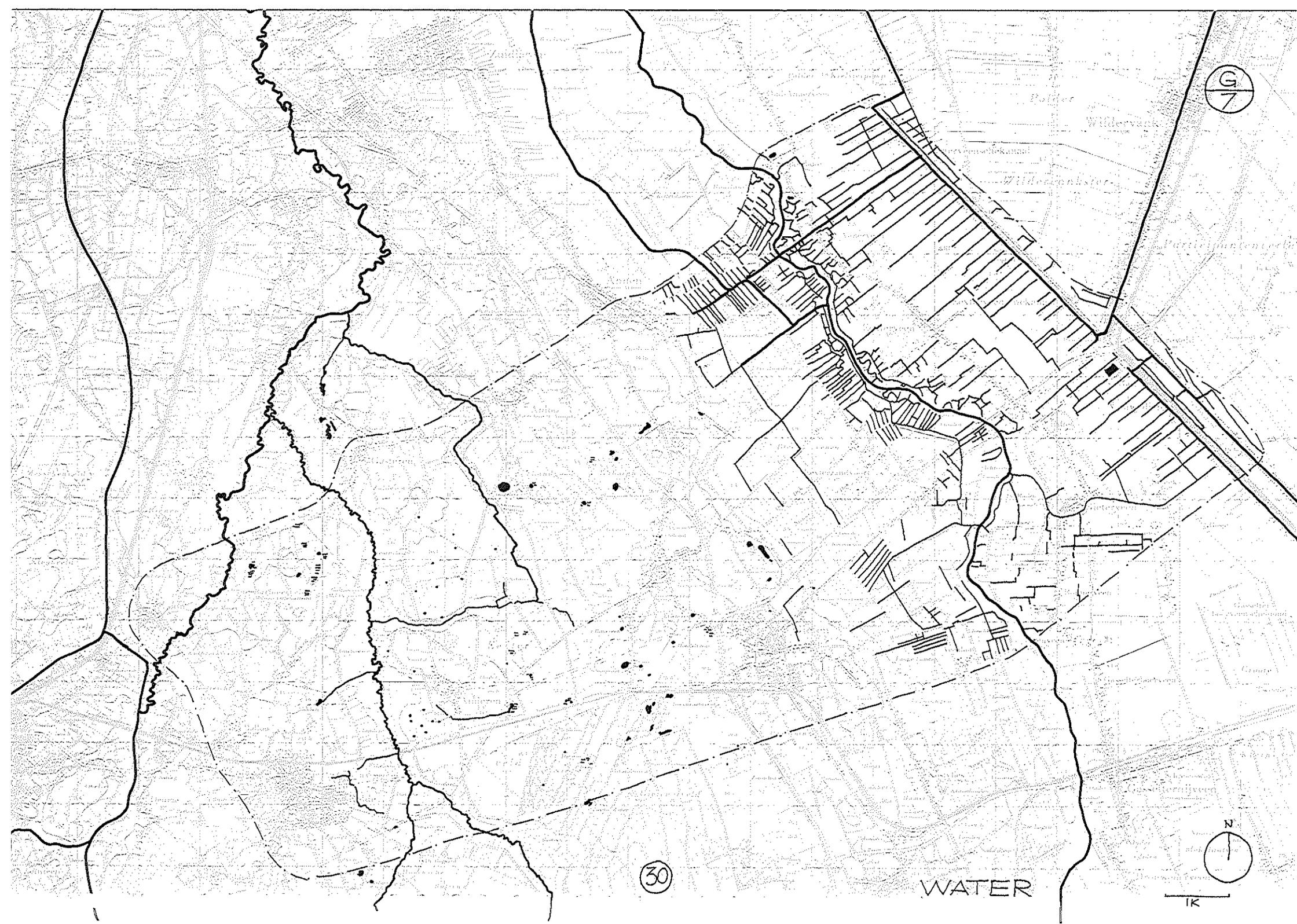
9
6

29

WEGENSTRUCTUUR

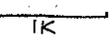

1KM

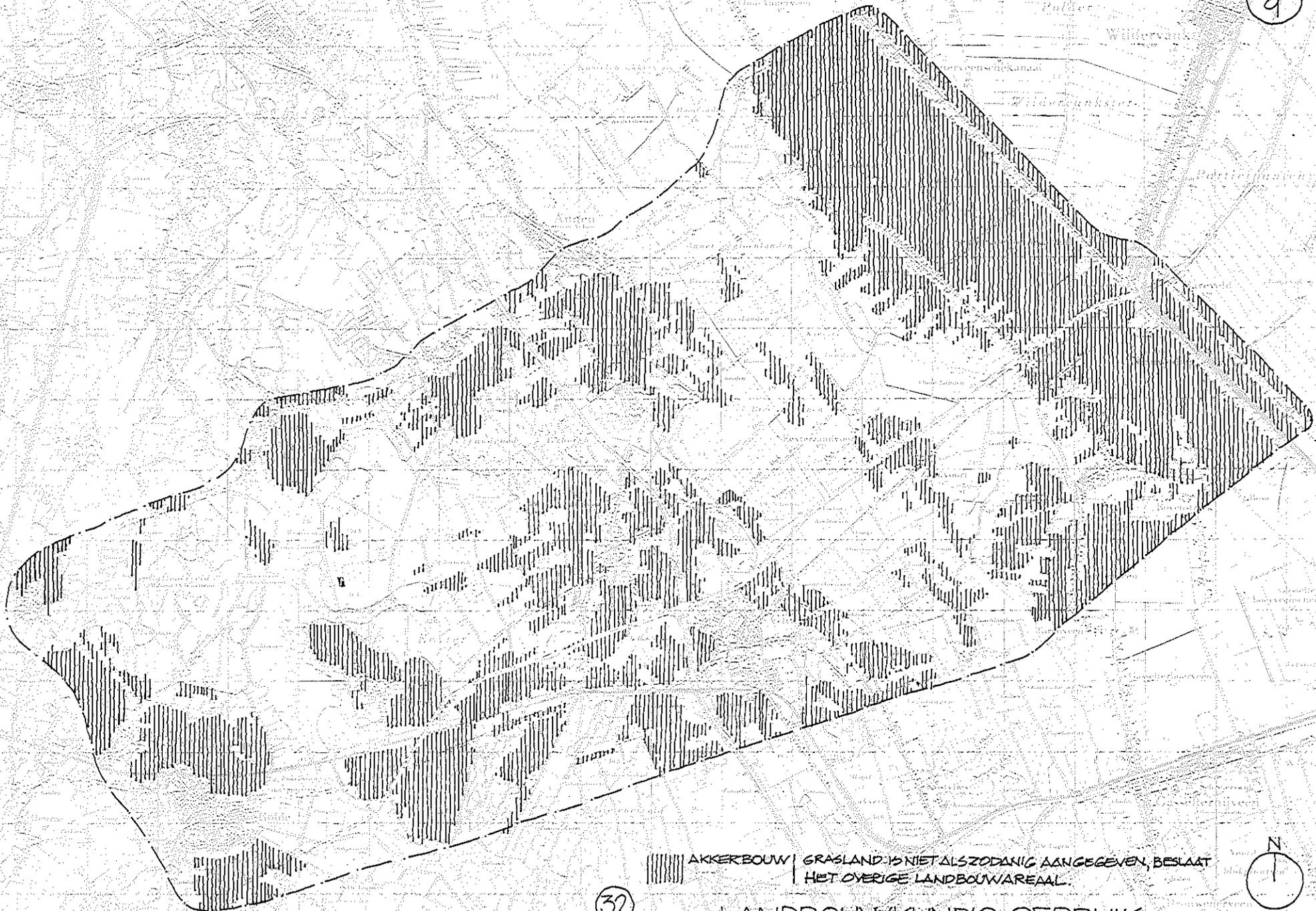
30

WATER

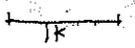
9
9

32

AKKERBOUW | GRASLAND IS NIET ALS ZODANIG AANGEGEVEN, BESLAAT
HET OVERIGE LANDBOUWAREAAL.

LANDBOUWKUNDIG GEBRUIK

HET GEFRAGMENTEERDE LANDSCHAP

Wat zijn de noodamigheden van een samenhangend landschap, van een landschap dat 'goed' in elkaar zit, van een 'kloppend' landschap? Welk beeld bestaat er van zo'n landschap, als dat al bestaat.

Het stellen van deze vraag is het gevolg van de traditionele bestudering van het landschap zoals die doorgaans - ook in de paragrafen typering en bevestiging - wordt bedreven.

In die wijze van bestudering wordt is het landschap een OBJECT dat wordt geïnventariseerd, verzameld, bekekt, betast, gedeterminiseerd. Het voldoet aan bevestigende regels en moet daar aan blijven voldoen.

Hierbij wordt voorbijgegaan aan het feit dat het landschap ~~een~~ als object een VERZINSEL is, een idee fixe zelfs. Vandaar dat het mogelijk wordt om op een afstand BEELDEN op te stellen van het landschap en een waardering voor het landschap uit te spreken.

Het werkelijke landschap waar de zon op verschillende tijd op en onder gaat is niet als zodanig te omschrijven of te determineren; dat 1:1 landschap is permanent, maar met verschillende snelheid, in beweging omdat het een weerspiegeling is van het proces van de occupatie.

In elk landschap is op de een of andere manier de samenhang merkbaar tussen het - oorspronkelijk - natuurlijke gegeven en de menselijke ingreep. De maan werd een beetje landschap toen zij werd waargenomen, wat meer toen plekken op de maan een naam kregen en veel meer na de eerste landing.

Het Nederlandse landschap - dus ook in Heiloo en Gieteren - heeft als proces een sterke duw uit de occupatie hoek gehad, de samenhang als evenwicht lijkt dan ook zoek. Te meer aanzien de occupatie / samenleving facetten heeft die ook niet allemaal zo harmonieus naast elkaar lopen.

Het beeld van het landschap dat wordt geprojecteerd als zijnde samenhangend is van voor de industriële revolutie. Het is van een landschap zoals dat in Nederland nog bestond tijdens de opname van de eerste topografische kaart. In dat (kaart-) beeld bestaat een duidelijke samenhang dat wil zeggen een aflesbare afhankelijkheid van occupatie en natuurlijk gegeven, zoals dat nu nog slechts hier en daar in de vorm van restanten bestaat.

Het overgrote deel van het landschap is echter uiteen gevallen in allerlei onafhankelijke gebruiksvormen, het is gefragmenteerd. Het landschap is een chaos met een overmaat aan informatie.

Dit is, hoe somber het hier misschien ook staat, geen droevig beeld, het is onoverwichtig. Maar daar kan het landschap niets aan doen, want dat is alleen maar de zoreleete trap in de afspiegeling van de samenleving.

De kennis die in de samenleving bestaat over het landschap, over het gebruik en de consequenties van de occupatie scheppen echter de verplichting om het landschap zodanig in te richten dat die afspiegeling weer als evenwichtig en samenhangend wordt ervaren en dat deze ervaring voor de gebruiker trotswaard moet zijn.

De reeks van 6 kaartbeelden ^{H/G} _{11/12/13} laat een beeld zien van de factoren die een rol spelen bij de fragmentatie van het beeld van het landschap.

De HERKENNENBAARHEID als oorspronkelijke landschapsbouwer heeft overbekende veranderingen ondergaan, de gebruiksvorm wordt maar al te vaak niet meer als landschapsvorm geaccepteerd.

Het RUIMTELIJK BEELD is een statische opname. Het is niet mogelijk de visueel - ruimtelijke noodamigheid te omschrijven, seizoensveranderingen, weersgesteldheid, tijdstip van de dag zijn maar enkele van de factoren die het ruimtelijk beeld volledig kunnen veranderen.

INVLOED van / naar buiten is overal een feit, het landschap ligt open en wordt niet meer bepaald door plaatselijke gebruikers.

Men kan NIVEAUS van HERKENNENBAARHEID opstellen voor de omgeving, waarbij de benadering met het model van pagina 4 kan worden toegepast.

Dan zal blijken dat voor iedere beschouwer een FUNCTIONELE TASTBAARHEID bestaat. (Geoloog → Hondsrug, zeiler → Alkmaarder Meer).

Het landschap geeft hierop geen antwoord in de vorm van een samenvattend, harmonieus geheel.

Het 'kloppend' landschap bestaat dus niet omdat ons (mijn) beeld nooit het gehele landschap betreft.

Als je tracht het natuurlijk systeem van de ondergrond van het landschap op te sporen, blijkt dit bijna nergens meer enige continuïteit te vertonen. GRENZEN & OVERGANGEN bereiken namelijk enige omvang.

Vele doorsnijdingen maken ORIENTATIE tot een gecompliceerde aan-gelegenheid die nog wordt benadrukt door de prikkelijke opstelling en vorm van veel nieuwe elementen in het landschap.

Het minste dat van een 'kloppend' landschap valt te verwachten, is dat het FUNCTIONEEL is.

Tot op heden wordt dit begrip vrijwel steeds gekoppeld aan opbrengst in de vorm van productie → verwerking → voedsel - brandstof e.d.

Samenhang waardoor op de ene plek ogenschijnlijk niets gebeurt, maar op de andere des te meer is ook productief, functioneel vanuit een systeem dus.

Voor het Nederlandse landschap is de basis van dat systeem komen te liggen in de stedelijke samenleving.

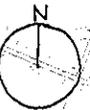
In het Vondelpark worden geen bloembollen of aardappels geoogst.

KAARTBEELD BERUST OP PERSOONLIJKE
WAARNEMING; IS DUS NIET GEBASEERD OP
OFFICIEEL ONDERZOEK.

34

VERKLARING OP BLAD 9 PAGINA 35
AGRARISCHE BEDRIJVEN

1:1

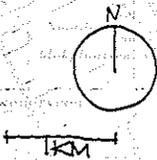
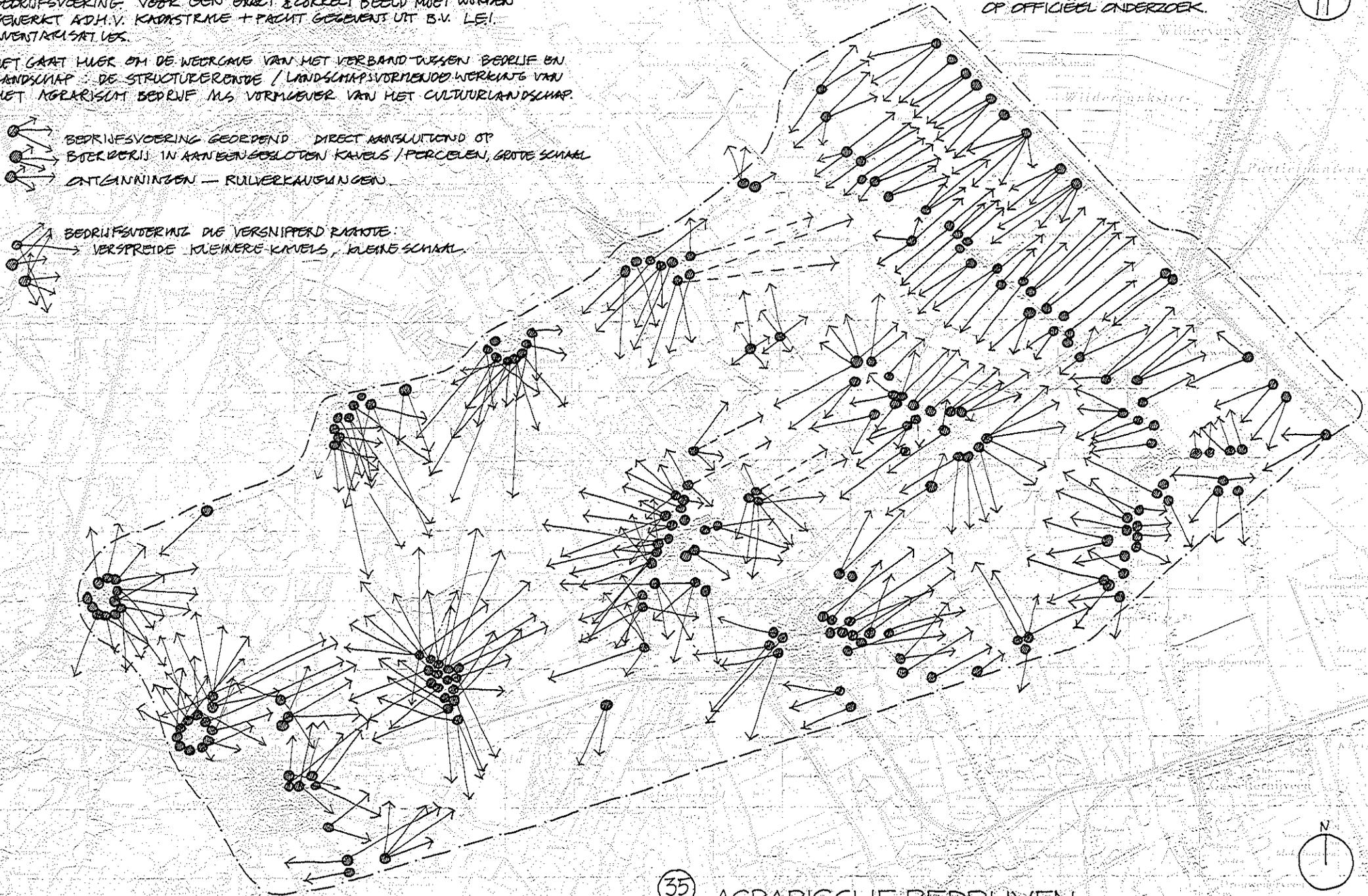
KAARTBEELD GEEFT EEN ALGEMEEN INDRUK WEER VAN DE AGRARISCHE
BEDRIJFSVOERING. VOOR EEN EXACT & CORRECT BEELD MOET WORDEN
GEMERKT AD.H.V. KADASTRALE + PACT GEDEENTE UIT B.V. LEI
INVENTARISATIE.

HET GAAT NIET OM DE WEERGAVE VAN HET VERBAND TUSSEN BEDRIJF EN
LANDSCHAP. DE STRUCTURERENDE / LANDSCHAPSVORMENDE WERKING VAN
HET AGRARISCH BEDRIJF M.G. VORMGEBER VAN HET CULTUURLANDSCHAP.

→ BEDRIJFSVOERING GEORIENT. DIRECT AANSLUITEND OP
BETERDIJK IN AANBESLOTEN KAVELS / PORCELEN, GROTE SCHAAL
→ ONTANINGEN — RULVERKANSINGEN.

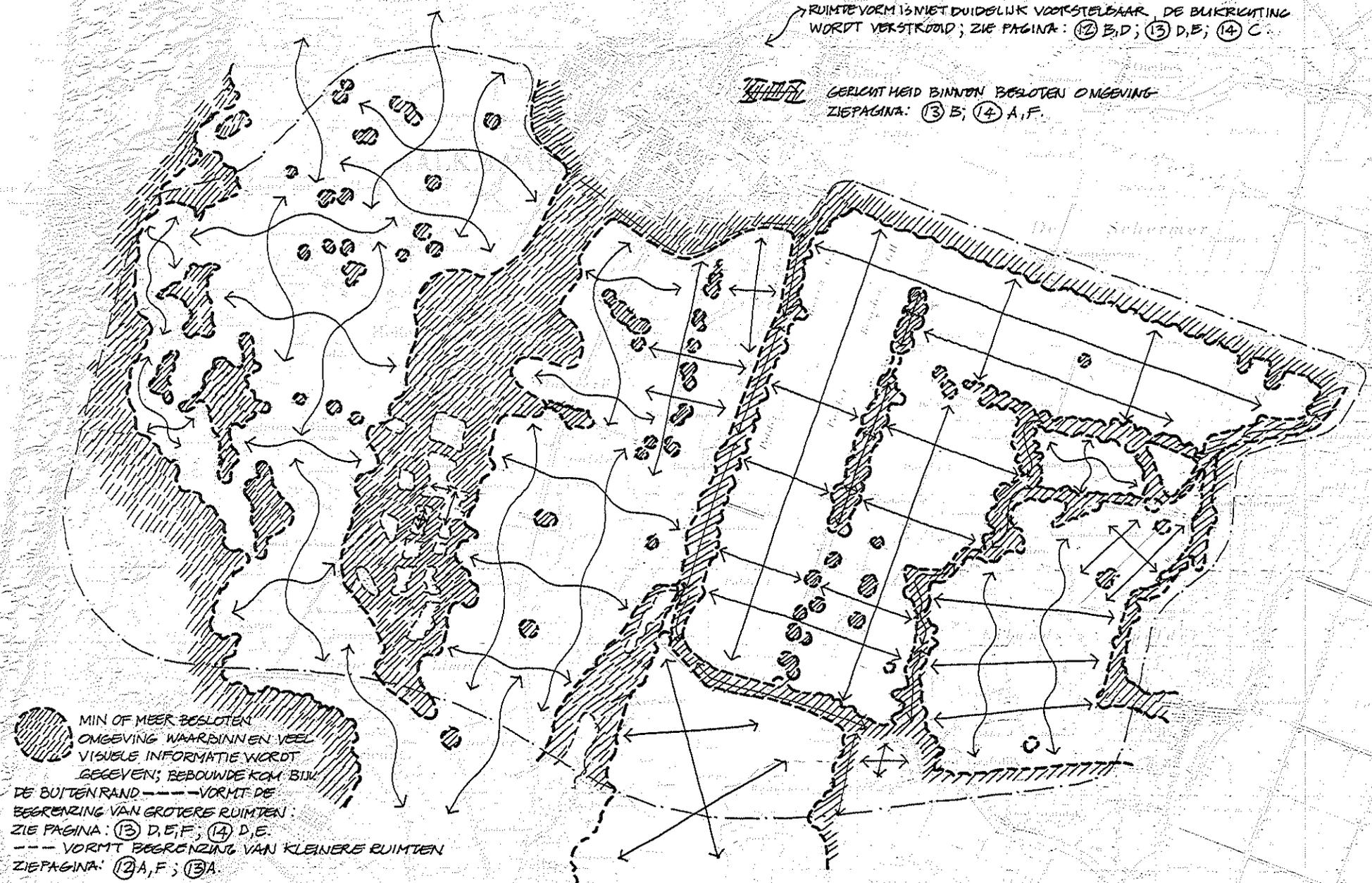
→ BEDRIJFSVOERING DIE VERSNIPT RANDE:
→ VERSPREIDE KLEINERE KAVELS, KLEINE SCHAAL.

KAARTBEELD BERUST OP PERSOONLIJKE
WAARNEMING; IS DUS NIET GEBASEERD
OP OFFICIËEL ONDERZOEK.

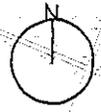
→ RUIMTEFORM IS NIET DUIDELIJK VOORSTELBAAR. DE BUKRICHTING WORDT VERSTROOID; ZIE PAGINA: (12) B,D; (13) D,E; (14) C.

~~VERBODEN~~ GERLICHTHEID BINNEN BESLOTEN OMGEVING. ZIE PAGINA: (13) B; (14) A,F.

 MIN OF MEER BESLOTEN OMGEVING WAARBINNEN VEEL VISUELE INFORMATIE WORDT GEGEVEN; BEBOUWDE KOM BIJ DE BUITENRAND --- VORMT DE BEGRENZING VAN GROTERE RUIMTEN. ZIE PAGINA: (13) D,E,F; (14) D,E. --- VORMT BEGRENZING VAN KLEINERE RUIMTEN. ZIE PAGINA: (12) A,F; (13) A.

← → BLIKRICHTING WORDT BEMERKSTELLIG DOOR DE VORM VAN DE RUIMTE AL DAN NIET INSAMENHANG MET TEXTUUR/PATROON BINNEN DIE RUIMTE (SLOTEN B.V.); ZIE PAGINA: (13) F, (14) DE. DE VORM V.D. RUIMTE IS DUIDELIJK VOORSTELBAAR EN MEESTAL GEOMETRIEEL.

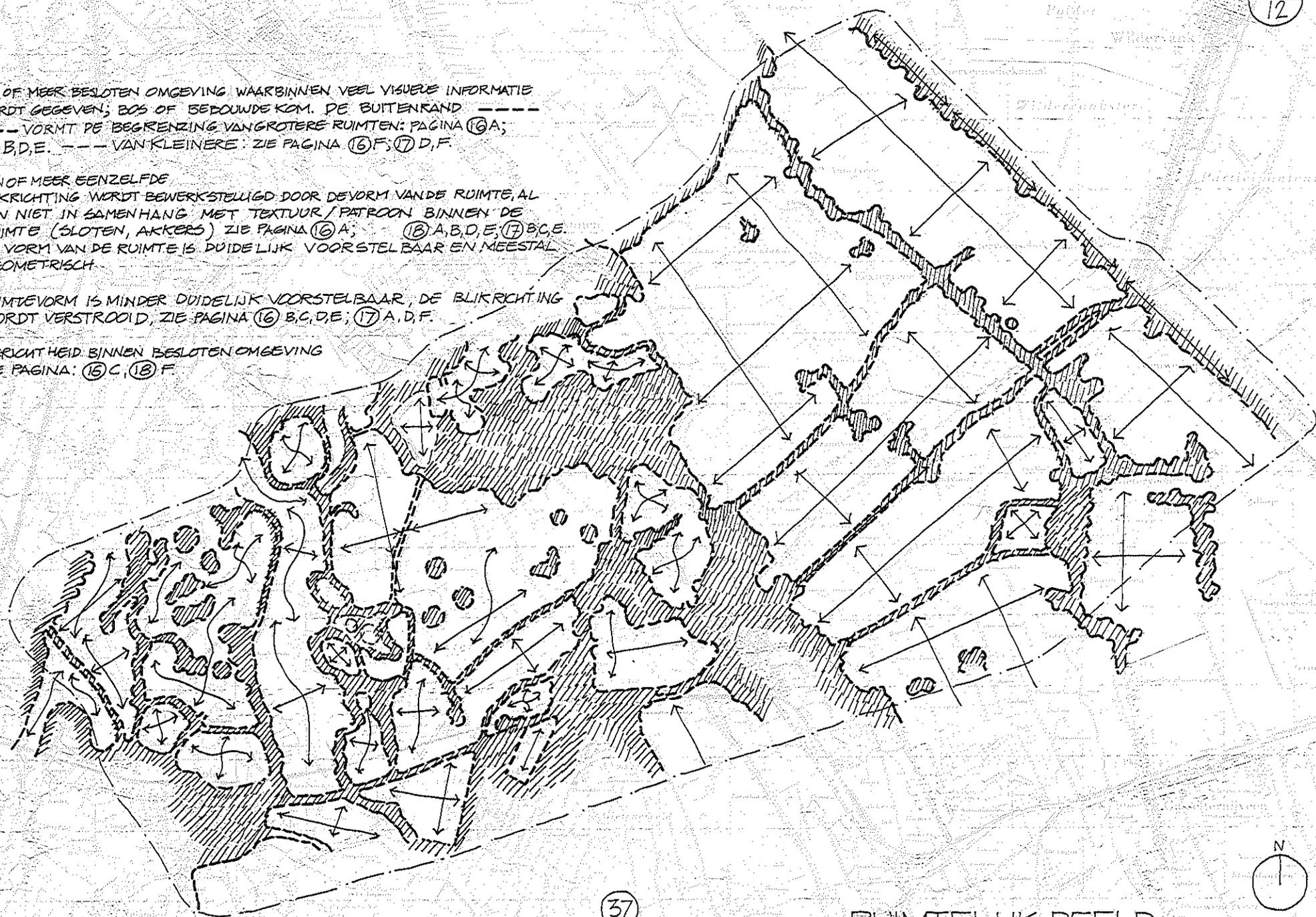

MIN OF MEER BESLOTEN OMGEVING WAARBINNEN VEEL VISUELE INFORMATIE WORDT GEGEVEN; BOS OF BEDOUWDE KOM. DE BUITENKANT --- VORMT DE BEGRENZING VAN GROTERE RUIMTE: PAGINA 16 A; 18 B, D, E. --- VAN KLEINERE: ZIE PAGINA 16 F; 17 D, F.

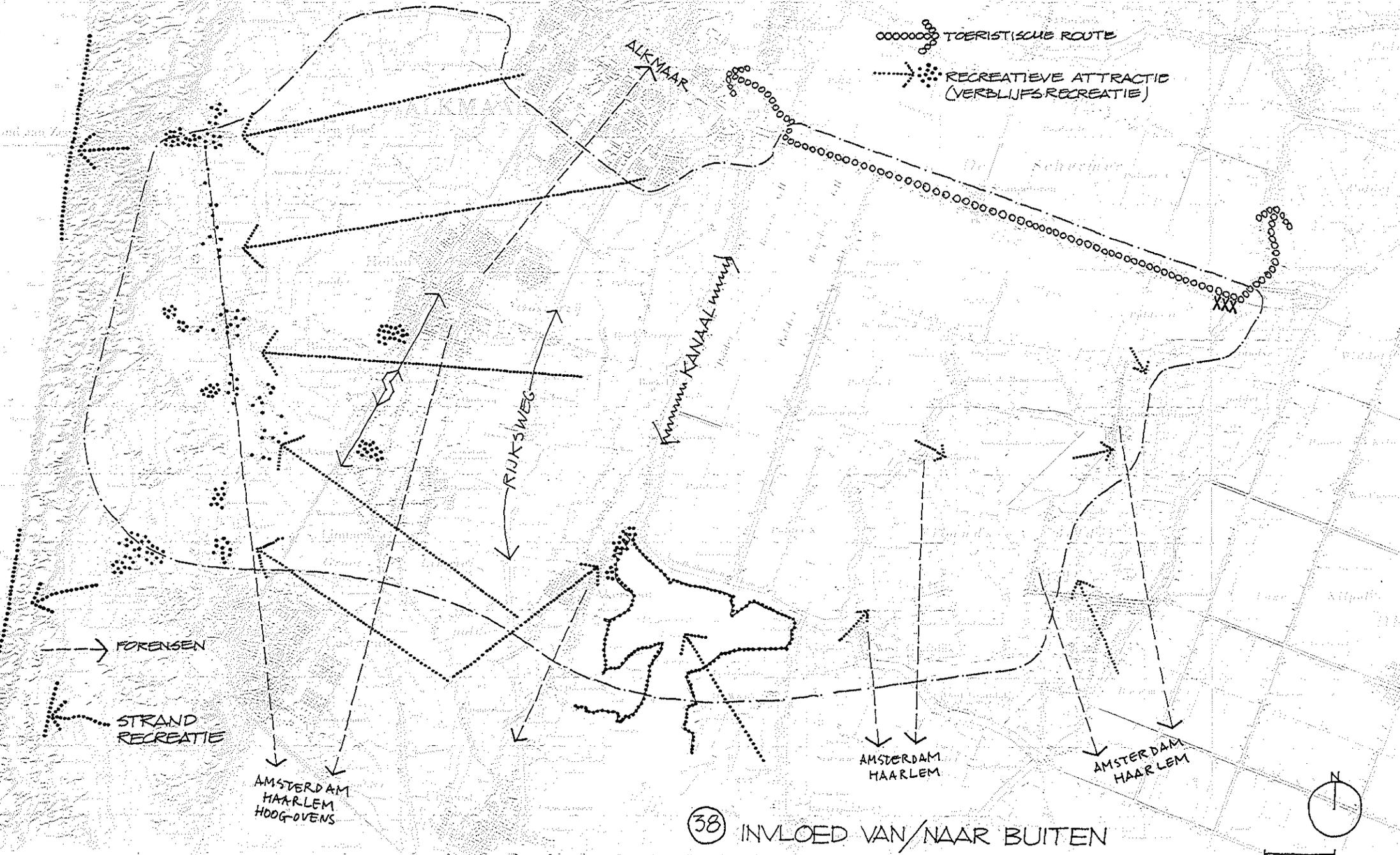
MIN OF MEER EENZELFDE
← BLIKRICHTING WORDT BEWERKSTELLIGD DOOR DE VORM VAN DE RUIMTE, AL DAN NIET IN SAMENHANG MET TEXTUUR / PATROON BINNEN DE RUIMTE (SLOTEN, AKKERS) ZIE PAGINA 16 A; 18 A, B, D, E; 17 B, C, E. DE VORM VAN DE RUIMTE IS DUIDE LIJK VOORSTEL BAAR EN MEESTAL GEOMETRISCH.

RUIMTEVORM IS MINDER DUIDE LIJK VOORSTEL BAAR, DE BLIKRICHTING WORDT VERSTROOID, ZIE PAGINA 16 B, C, D, E; 17 A, D, F.

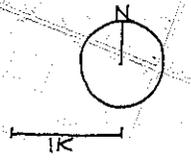
~~GERICHTHEID~~ GERICHTHEID BINNEN BESLOTEN OMGEVING ZIE PAGINA: 15 C, 18 F.

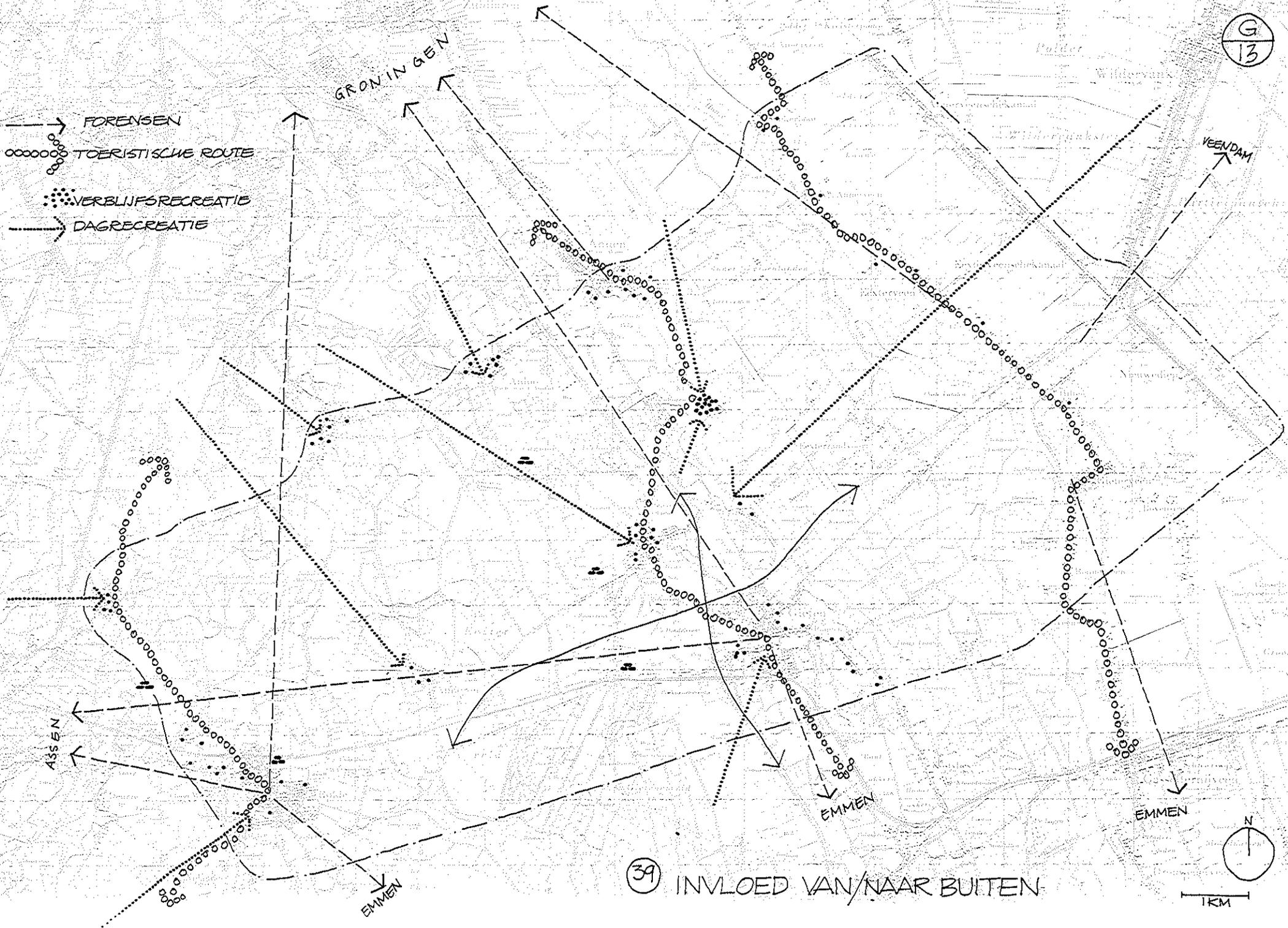
○○○○○○○○○○ TOERISTISCHE ROUTE
→●●●●● RECREATIEVE ATTRACTIE (VERBLIJFSRECREATIE)

(38) INVLOED VAN/NAAR BUITEN

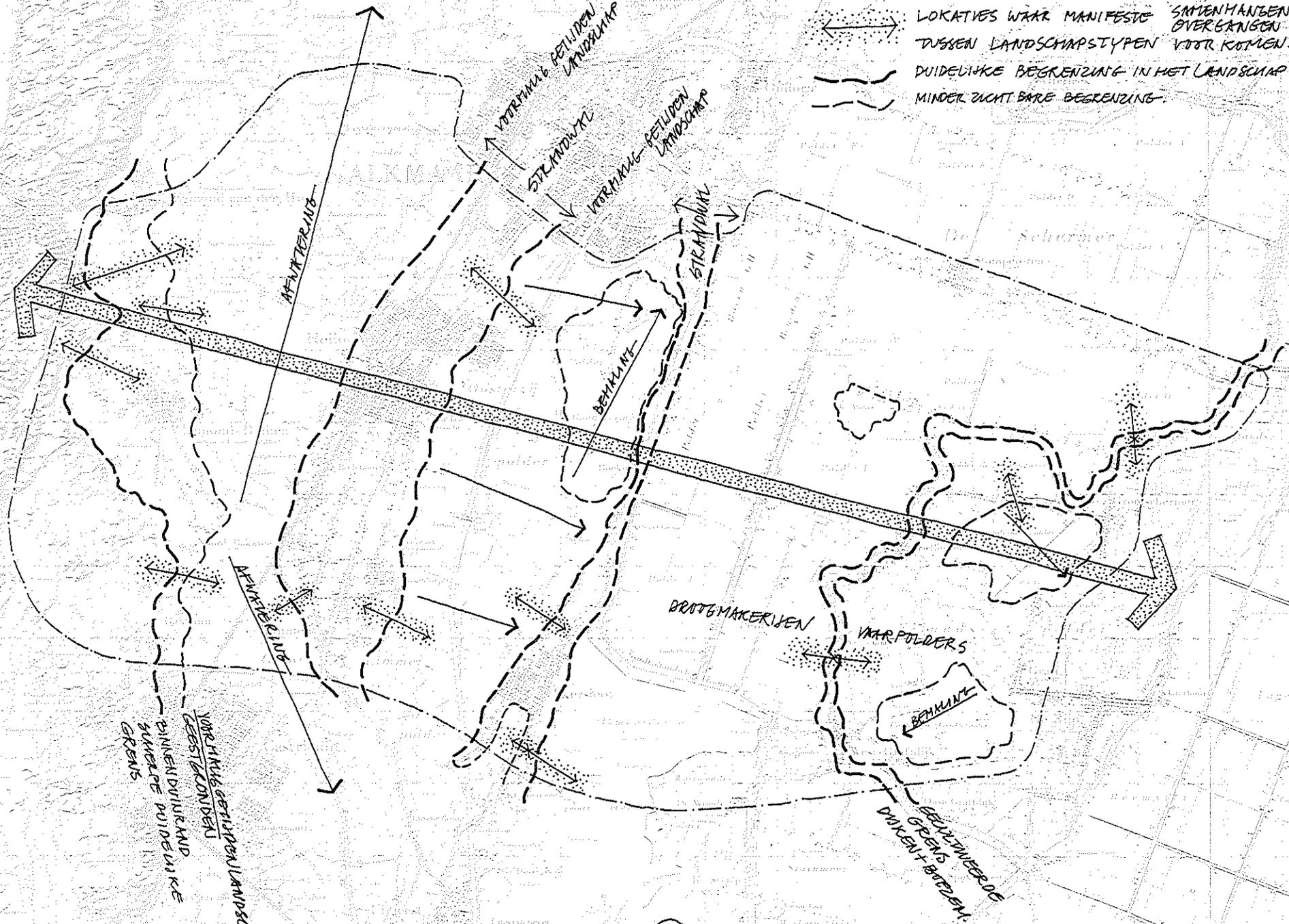

- FORENSEN
- TOERISTISCHE ROUTE
- VERBLIJSRECREATIE
- DAGRECREATIE

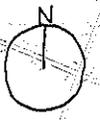

(39) INVLOED VAN/NAAR BUITEN

 LOKATIES WAAR MANIFESTE OVERGANGEN TUSSEN LANDSCHAAPSTYPEN VOOR KOTJEN.
 DUIDELIJKE BEGRENZING IN HET LANDSCHAAP
 MINDER ZICHTBARE BEGRENZING

VERHUISGETIJDEN LANDSCHAAP
 OESTERKONDELEN
 BINNEN DIVULIAND
 SINGELDE DUIDELIJKE
 GRENS

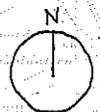
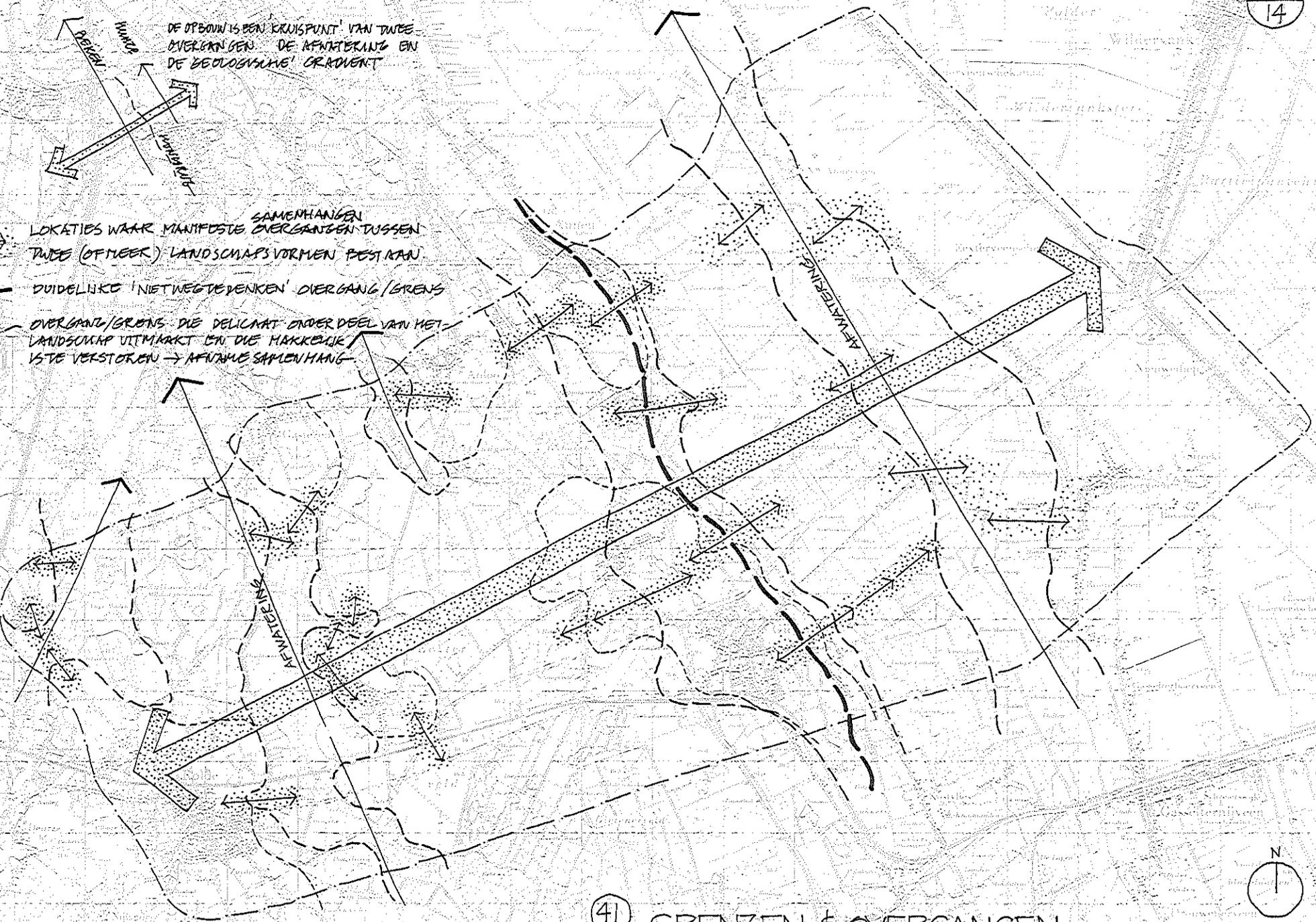

DE OPEBOW IS EEN 'KRUISPUNT' VAN TWEE
OVERGANGEN. DE AFWATERING EN
DE GEOLOGISCHE GRADIENT

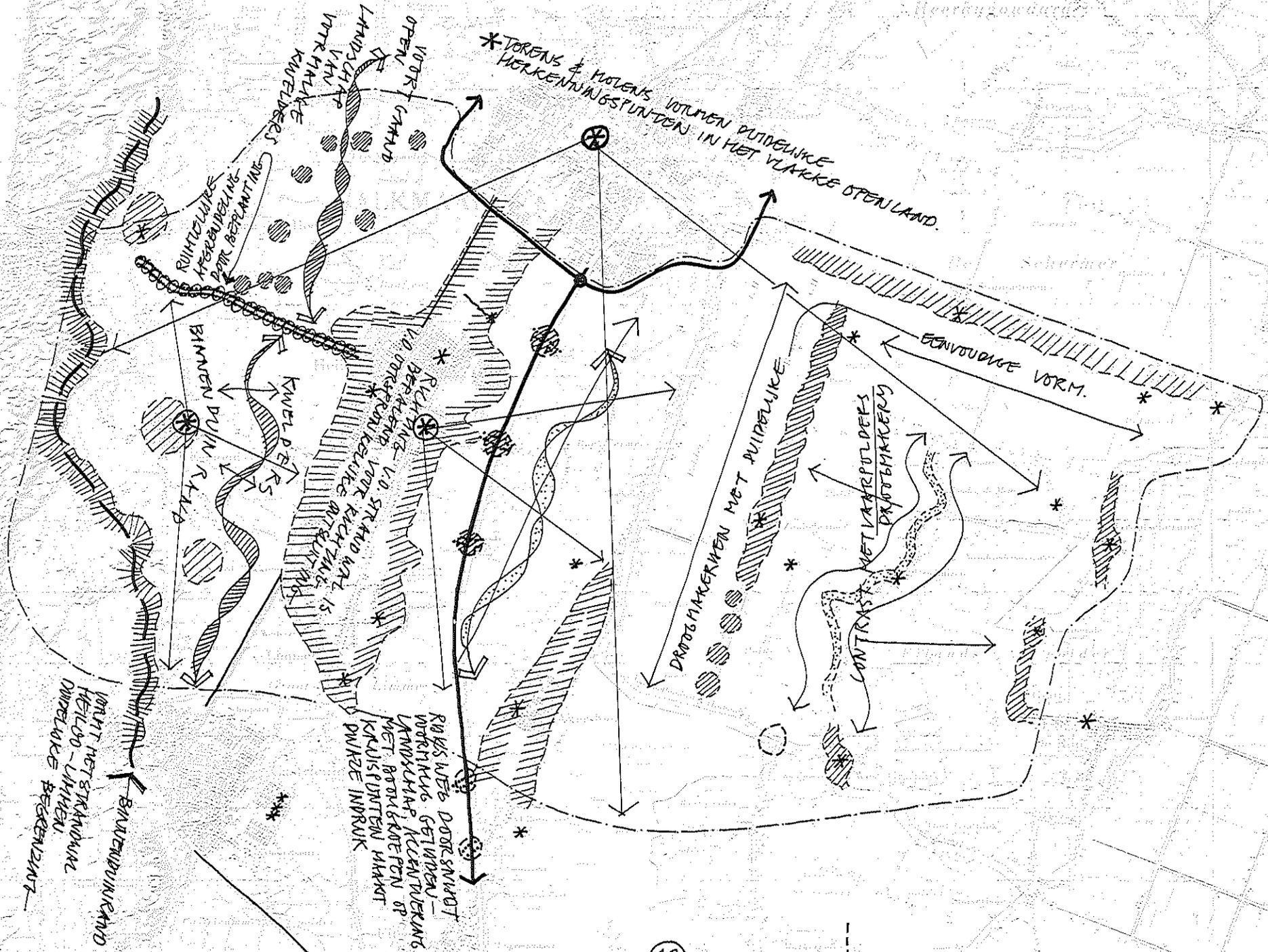
SAMENHANGEN
LOKATIES WAAR MANIFESTE OVERGANGEN TUSSEN
TWEE (OF MEER) LANDSCHAPS VORMEN BESTAAN

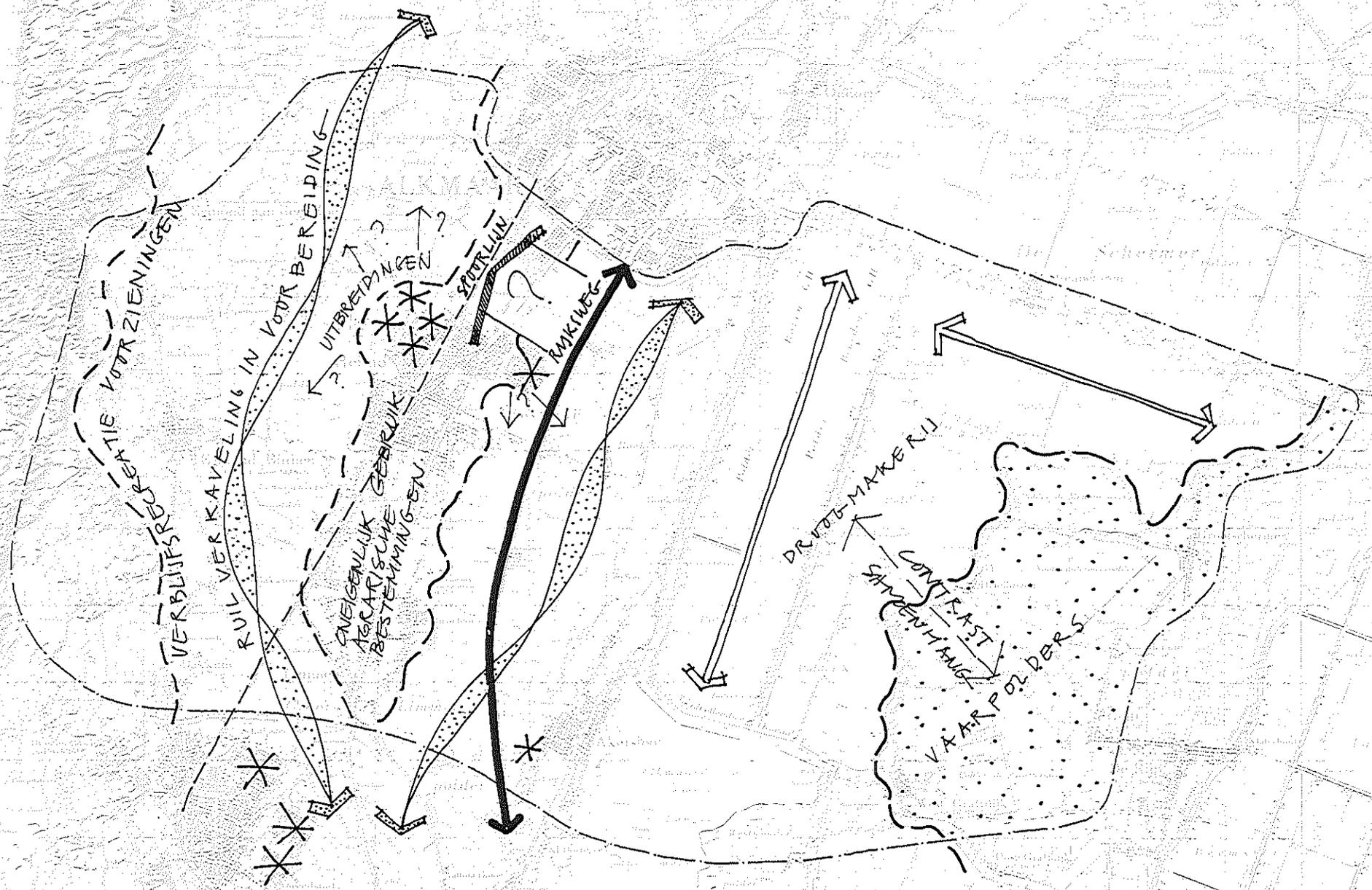
--- DUIDELIJKE 'NIET WEG TE DENKEN' OVERGANG / GRENZ

--- OVERGANG / GRENZ DIE DELICAAT ONDER DEEL VAN HET
LANDSCHAP UITMAAKT EN DIE HAKKEBAK
IS TE VERSTOREN -> AFNAME SAMENHANG

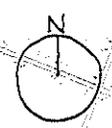

1KM

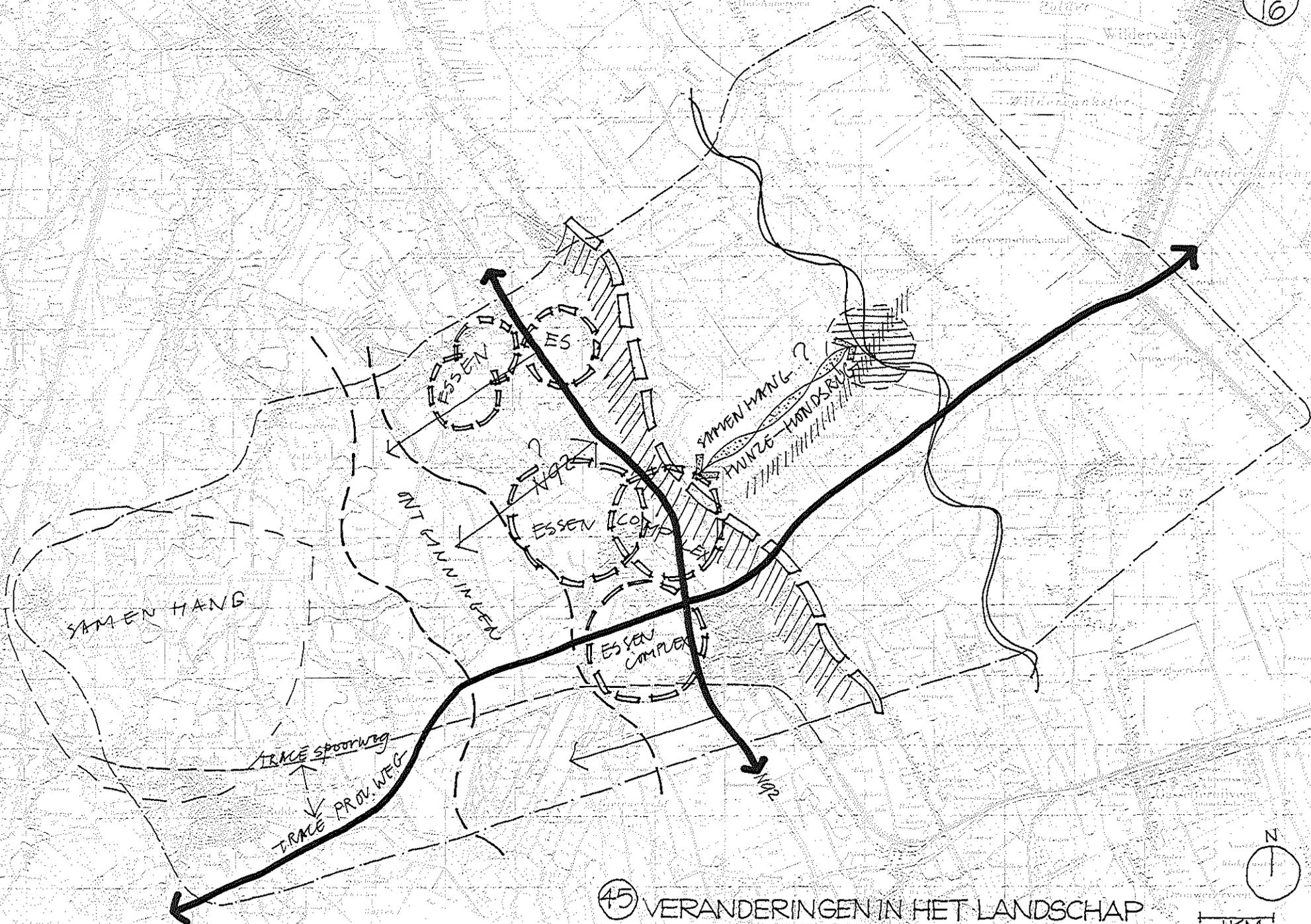

44 VERANDERINGEN IN HET LANDSCHAP

1 KM

CONCLUSIE.

Een algemeen geldende beeldkartering van het landschap lijkt mij een weinig zinvolle aangemoetenheid.

Behalve documentatie/archivering lijkt op geen ander doel gericht dan planvorming. Hierbij spelen in de eerste plaats allehand andere factoren en wordt bovendien een denkproces gevolgd dat doorgaans op democratische wijze uitgaat van doelstellingen/uitgangspunten.

Indien het beeld van de omgeving daarin figureert, dient daar gericht onderzoek naar te worden gedaan. Want waarderingsverloop nooit volgens vaste patronen aan de hand van meetbare elementen, maar kan wel als toetsvorm worden opgenomen in de planvorming.

Een vaste, permanent haanteerbare vorm van beeldkartering van het landschap bestaat dus volgens mij niet. Landschapsbeeldkartering wordt daarmee een waarde vrije academische aangelegenheid, waarbij de discussie over de meetbaarheid het grootste deel van de inhoud in beslag zal nemen.

Vragen bij deze opdracht betreffen de te onderscheiden eenheden, het schaalniveau en de differentiërende kenmerken.

In de typoring zijn een aantal eenheden genoemd, deze maken de omgeving alleen bespreekbaar: men weet dan waarvoor men praat, maar dat wil nog niet zeggen dat men weet waar men het over heeft.

De te onderscheiden eenheden vormen in samenhang met het schaalniveau een interessante aangelegenheid. Het houdt in dat b.v. tuinen in dorpen vergelijksonderwijs kunnen worden onderzocht, aantal en soort eenheden zullen dan totaal anders uitvallen dan b.v. bij een vegetatieonderzoek langs waterkanten; de schaal van beide onderzoeken is dan hetzelfde.

Differentiërende kenmerken komen voort uit de gerichtheid van een onderzoek. Uit de plan doelen moeten de voorwaarden worden opgesteld die van doen hebben met het beeld van de omgeving.

Op het landschappelijk belangrijke planniveau van stroek- en structuurplannen zijn mijns inziens de volgende karteringen van allereerst belang: BODEM + GEOLOGIE, die in productie zijnde 1:50.000 series.

HOOSTE, hiervoor is slechts weinig algemene informatie op grote schaal.

VEGETATIE, aansluitend op de 1:50.000 serie bodem + geologie.

Voor de landschapsarchitect zijn dit de technische middelen waarmee de landschappelijke consequenties van plandoelen kunnen worden uitgelegd.